

KÜÇÜKÇEKMECE
BELEDİYESİ

“Hayat Kısa Kuşlar Uçuyor”
CEMAL SÜREYA SERGİSİ

“
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil
”

Bir kenti kent yapan bileşenlerden biri de kent kültürüdür. Kent kültürü insanları bir araya getiren ve birlikte yaşam imkanı sunan bir köprü gibidir. Kültürün ve sanatın her alanında faaliyet gösteren Küçükçekmece Belediyesi olarak, sergileri ve etkinlikleri destekleyecek yayınlar ile zengin bir koleksiyon oluşturma gayesindeyiz. Bu koleksiyonu hazırlayacağımız sergi katalogları ile kalıcı hale getirmeyi istiyoruz. Çünkü sergiler belirli bir zaman ve mekânda gerçekleşiyor fakat kataloglarımız her zaman göz önünde olabilme gücüne sahiptir.

Türk şiirinin aykırı ağabeyi, İkinci Yeni şiirinin ele avuca sığmaz şairi Cemal Süreya'nın 30. yılını şairin kendi çizimlerinin yanı sıra çağdaş sanatçılara ilham olduğu eserlerin yer aldığı “Hayat Kısa Kuşlar Uçuyor” sergisiyle karşıladık ve ilk sergi kataloğumuzu hazırladık.

Sergiye katılan tüm sanatçılarımıza, serginin gerçekleşmesini ve bu kataloğun hazırlanmasında emeği geçen Küçükçekmece Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğümüze teşekkürlerimi sunuyorum.

40 sanatçının, fotoğraf, resim, video, enstalasyon ve seramik çalışmaları ile Cemal Süreya'nın el çizimlerinin yer aldığı katalogta sanatçıların Cemal Süreya şiirleriyle kurdukları bağa yakinen şahitlik edebileceksiniz.

Birlikte yan yana, bir arada olacağımız, kent kültürüne ve ruhuna katkı sağlayacağımız günlerde buluşmak üzere.

Sevgi ve saygılarımla,

Kemal ÇEBİ
Küçükçekmece Belediye Başkanı

“
Siz hiç sabunluyken ağladınız mı?
”

“
Türkçeyi
garip akımı
şairlerinden
öğrendim.
”

Kendi anlatımıyla Cemal Süreya

Ortaokuldan sonra İstanbul'da Haydarpaşa Lisesi'ne kaydoldu: “Lisede aruz ile, eski tarz yazardım. Bizim kuşağın içinde biraz geç çıktım ortaya, uzun süre yazdıklarımı yayınlamadım. Bir çeşit utangaçlık, çekingenlik, kendine güvenemeyiş ya da kusursuzu aramak diyebiliriz... Biraz geç yayınladım. 1953'te sanırım, Mülkiye Dergisi'nde bir şiir yayınladım. Ondan sonra da sürekli yayınlamaya başladım. Ben yeni edebiyatla, yeni şiirle de geç tanıştım.”

Garip Akımı, 1940'lı yılların başında bir manifestoyla ortaya çıkmış, şiirde sadeleşmenin, yeni bir ses ve yaşayan bir Türkçe ile yazmanın önünü açmıştı. Peki Cemal Süreya bu konuda neler düşünüyordu?

“Orhan Veli şiire elma yemesini öğretti. Bizler Garip şiirine bir tepki olarak çıktık. Ama şimdi düşünüyorum da Garip şiiriyle, özellikle de daha sonra başka yeni şairlerin katılımıyla meydana gelen Türk yenilikçileriyle oluşan şiirde, biz nasıl var olmuşuz, ne kadar etkilenmişiz ondan, çok beslenmişiz! Bazı arkadaşlarım öldü: Edip (Cansever), Turgut (Uyar). Bazıları da yaşıyor. Ben kendi payıma konuşayım: Çok beslendim, hatta Türkçe'yi onlardan öğrendim diyebilirim.”

Hilmi Yavuz, Cemal Süreya'nın Türk şiirindeki önemini şu sözlerle anlatır: “Gül şiiri, Yeditepe Dergisi'nde 1954 yılında yayınlanmıştı. Bu şiiri 23 yaşında yazdı. Ki bence Türk edebiyatında, şiirinde çok ciddi bir kopmadır. Ondan öncesi yoktu gerçekten. O güne kadar Türk şiirinde söylenmemiş, dile getirilmemiş imgelerle ironiyi ve erotizmi temellendirdi. Bu Cemal Süreya'yı bu anlamda müstesna kılar.”

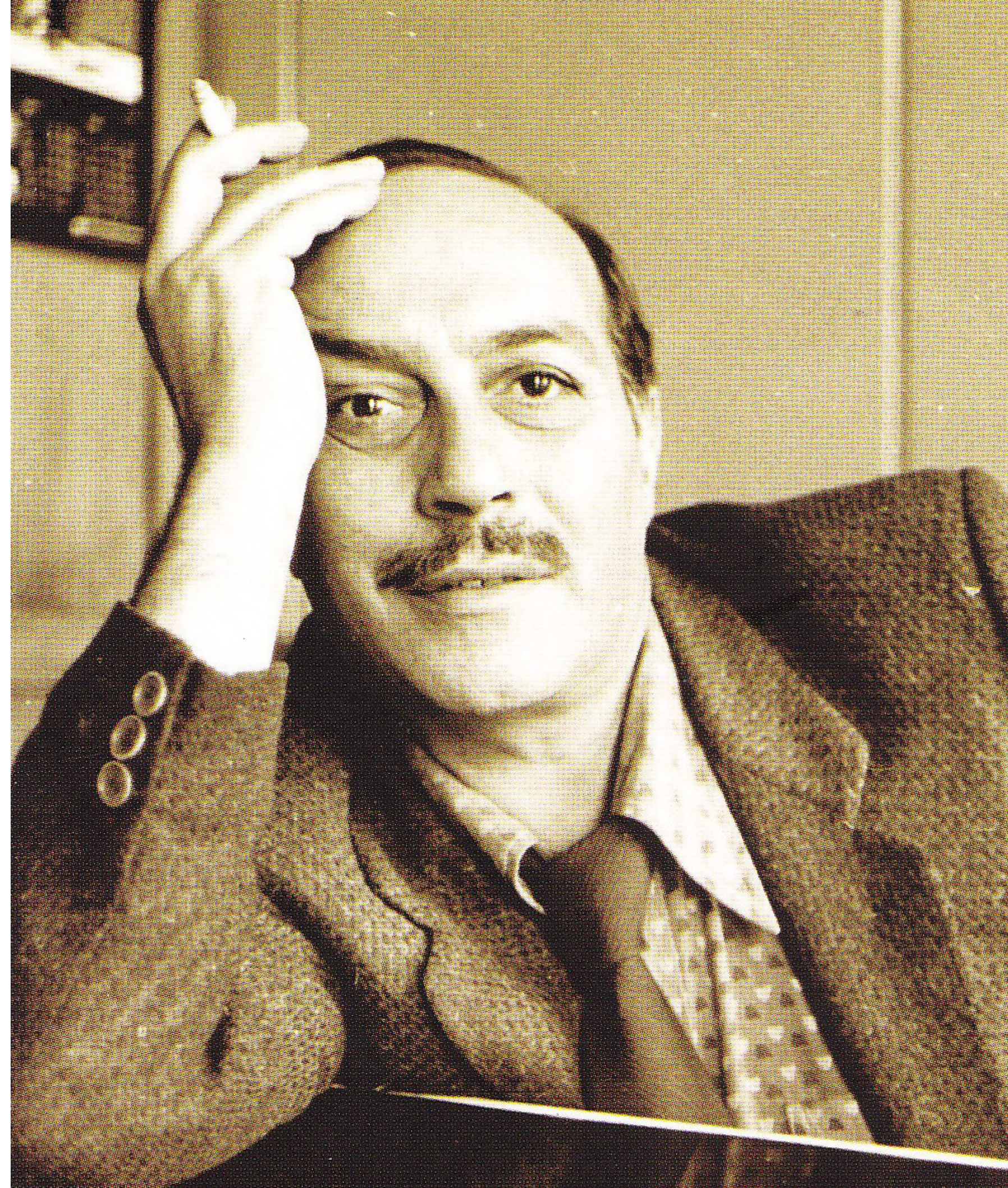

“
Bir dergi gibidir
benim yaşamım.
Bu yüzden ölmem;
batarım.

”

Dergicilik tutkusu ve Papirus dönemleri

Şiir kadar vazgeçilmez bir diğer tutkusu da dergicilikti. İlk kez 1960'da askerliği sırasında çıkardığı Papirus'u, imkansızlıklarla boğuşarak üç ayrı zamanda yayınladı. Türk edebiyat tarihinde kendine çok önemli bir yer edinen Papirüs dergisi araştırma dosyaları ve sayfalarında yer verdiği sayısız genç yazar ile yeni bir edebiyatçı kuşağın yetişmesine imkan sağladı. 1965'te Papirüs'ü Ülke Tamer ve Tomris Uyar ile ikinci defa çıkardığında, o zaman hayat arkadaşı olan Tomris Hanım'ın da telkiniyle memuriyetten istifa etti. Aynı yıl ikinci şiir kitabı Göçebe'yi yayınladı. Göçebe, 1966'ta TDK Şiir Ödülü'nü aldı. Bu arada Zuhal Tekkanat ile evlendi. 1969'da, amcasının adını verdiği oğlu Memo dünyaya geldi. Oğlunun büyümesini, bir mucizenin gerçekleşmesine tanıklık edercesine coşkuyla izledi.

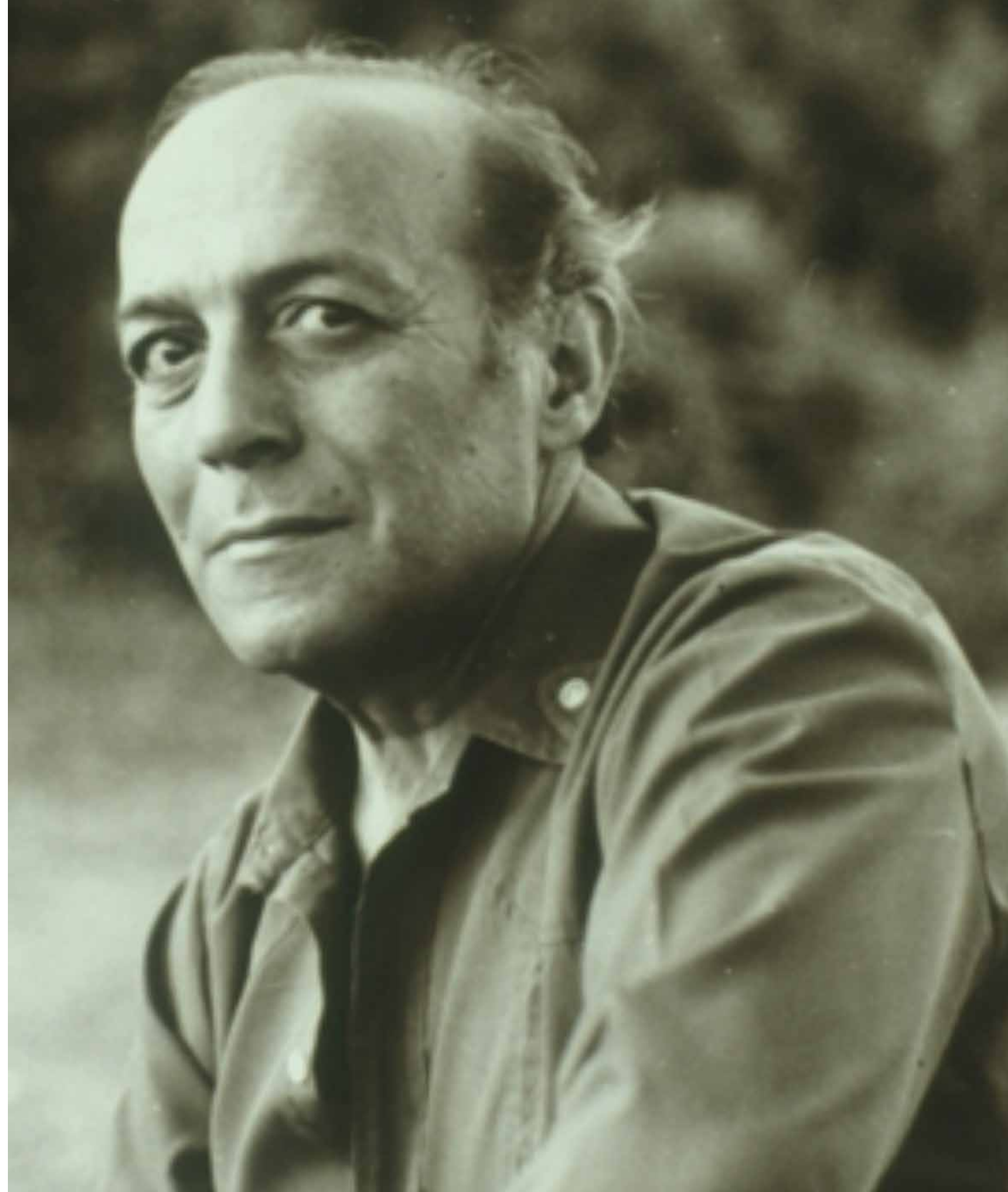

“
Okuyan bir adamım.
Yalnız bir adamım.
”

Yalnızlık hissi ve ölüm korkusu

“İki şey: Aşk ve şiir. Mutsuzlukla beslenir biri, biri ona dönüşür” demişti bir şiirinde. Hayatı boyunca aşk ve şiirle beslendi. Sonunda ‘son kadın’ nihayet karşısına çıktı: Birsan Sağanak, ölümüne kadar onu yalnız bırakmadı. Varlığı bu huzursuz ruha bir nebze güven verebildi ama onun için dostlukların sığınağı her şeyden değerliydi: “Ben çocukluğumu yitirmemiş bir adamım. Bununla birlikte biraz da ciddi bir adamım. Okuyan bir adamım. Yalnız bir adamım. Fazla kalabalıktan hoşlanmam. Küçük bir arkadaş çevrem vardır, onun dışına çıkmam. Bu çevreler bazen değişir ama genellikle küçük bir çevredir. Dolaşmayı da fazla sevmem. Aynı masada oturmayı, aynı masada çalışmayı severim. Aynı lokantada yemek yerim. Sınırlı bir hayattır benim hayatım. Evimin karşısında bir kahve var, boş zamanlarımda oraya gider otururum, arkadaşlarım gelir. Ben aslında arkadaş canlısı bir adamım. Arkadaşlarım neredeyse orayı severim.”

Muzaffer Buyrukçu, Cevat Çapan, Melisa Gürpınar, Turgut Uyar ve Edip Cansever, onun arkadaş çevresinden ilk akla gelen isimlerdi. Uyar ve Cansever’in erken yaşta ölmeleri, Cemal Süreya’daki yalnızlık hissini ve ölüm korkusunu güçlendirdi.

“ Sevda Sözleri ”

Edip Cansever

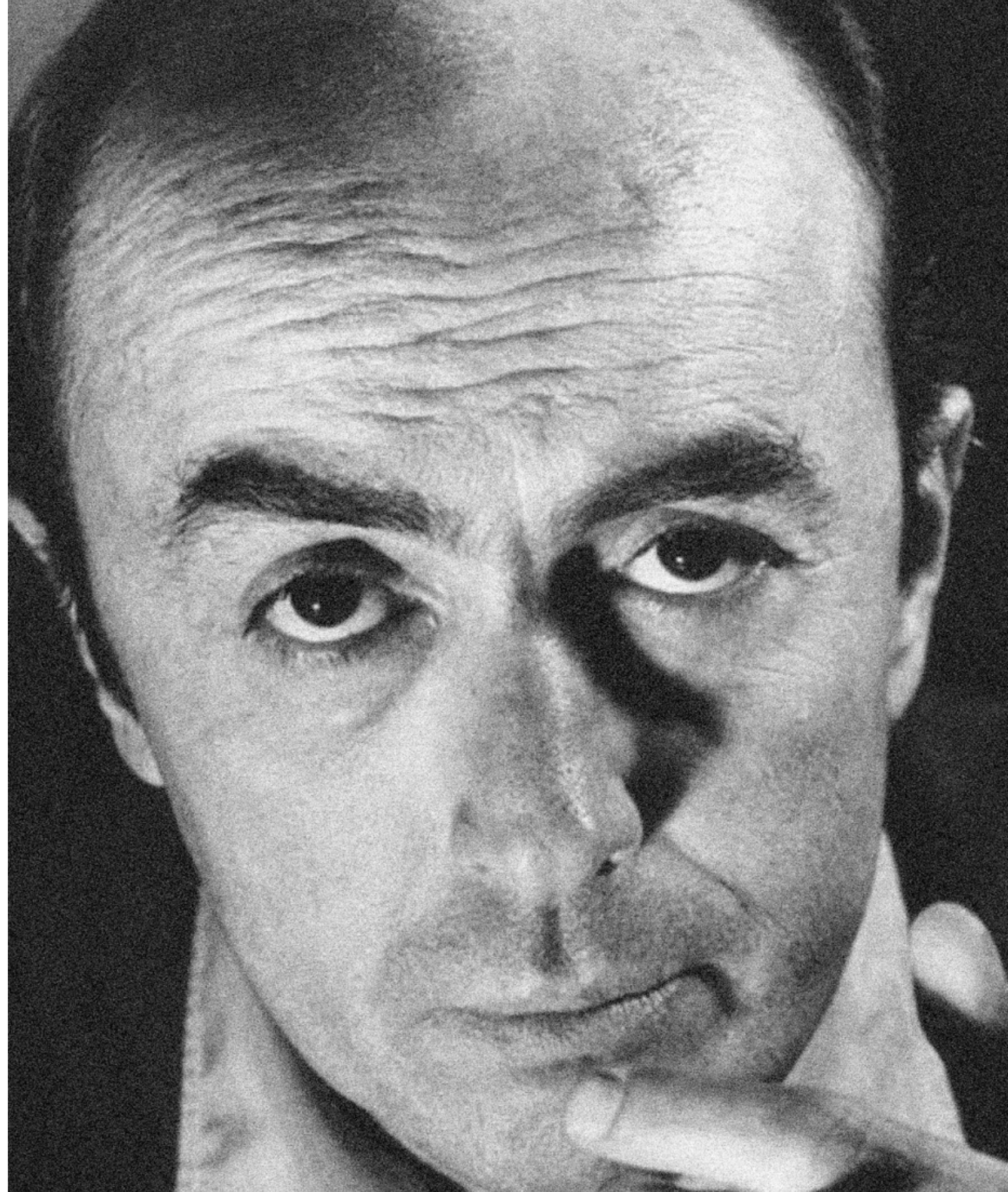
“Yeşil ipek gömleğinin yakası
Büyük zamana düşer.
Her şeyin fazlası zararlıdır ya,
Fazla şiirden öldü Edip Cansever.”

Üstü Kalsın
Ölüyorum tanrım
Bu da oldu işte.
Her ölüm erken ölümdür
Biliyorum tanrım.
Ama, ayrıca, aldığın şu hayat
Fena değildir...
Üstü kalsın...

Ondan kalan ‘Sevda Sözleri’ oldu. Her koşulda gülümsemekten vazgeçmeyen, her adresin tutku ve aşka çıktığı bir evren bıraktı geride. 9 Ocak 1990’da şeker koması, akciğer ödemi, kalp yetmezliği sebebiyle hayata gözlerini yumdu.

“Çoğu zaman maliyecilikle edebiyat çalışmalarını nasıl bağdaştırdığım soruluyor. Şiir para getirmediği için her şair ikinci bir uğraş arayacaktır. İkinci uğraşın şiirden uzak olması, şair için daha iyi galiba... Çünkü uğraştan derin bir soluk alırcasına kopabilir... Aynı zamanda düşünceyi yönetmemde mesleğimin etkisi olmuştur. Çünkü maliye müfettişi kusur bulmaya değil, ıslah etmeye çalışır.”
Cemal Süreya

Burda senin cesaretinden laf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hür-lüğün şarkısına katılırkenki
Padişah gibi cesaretti o, alımlı değme kadında yok
Aklıma kadeh tutuşların geliyor
Çiçek Pasajında akşamüstleri
Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında
Afrika hariç değil.

“
1943'te
Dostoyevski'yi
okudum ve bende
hiç huzur kalmadı.
”

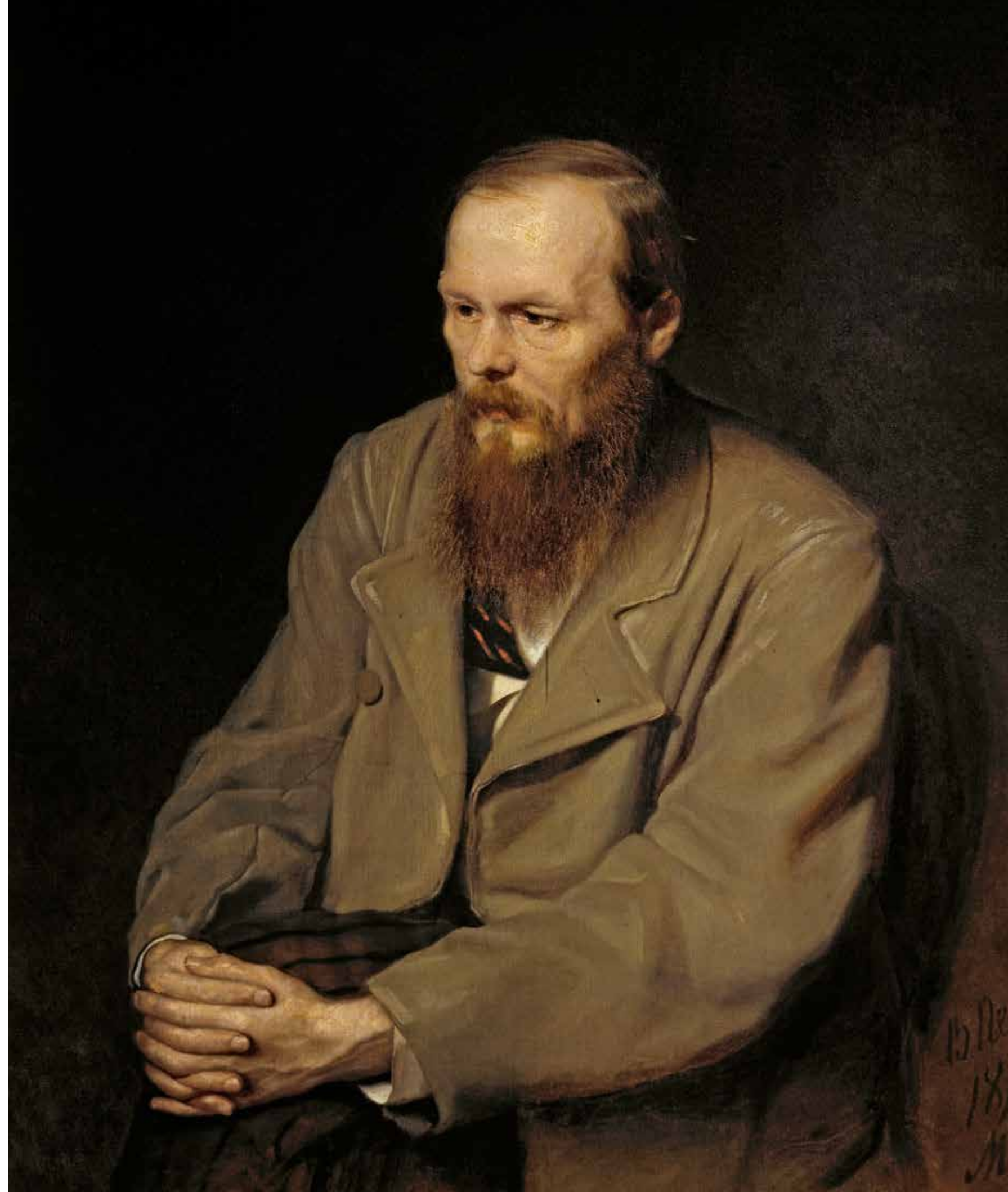
Dostoyevski'den çok etkilendi

Ortaokulun ilk senesinde Dostoyevski ile tanıştı. Karamazov Kardeşler romanından öyle etkilendi ki, içindeki huzursuzluğu yazarak dışa vurmaya o zaman karar verdi: “Aslında ikinci bir doğum tarihim vardır benim, edebiyatla ilgili olarak. 1943'te Dostoyevski'yi okudum ve bende hiç huzur kalmadı. Bugün onu eskisi kadar seviyor muyum? Çok şey aldı onun yerini ama yine de beni edebiyata, şiire iten şeylerde tuhaf bir şekilde en çok bir romancının, Dostoyevski'nin etkisi vardır.”

İyi bir okur olduğu kadar, başarılı bir yazar ve şair olacağı, okuldaki duvar gazetesinde karaladığı, güzel kızlara yazdığı aşk mektuplarında kendini belli etti. Günlük hayatta içine kapanıktı ama yazdıklarındaki yaşam coşkusu ve nevi şahsına münhasır alaycılık, ilk dönem ürünlerinden itibaren Cemal Süreya'nın alametifarikası oldu.

Hüznün Kuşları

“...
şanssızım diyemem kendi payıma
hain bir aşk bu kökü dışarda
olur böyle şeyler ara sıra
olur ara sıra”

“
keşke yalnız bunun için
sevseydim seni”

Edebiyatın Mona Lisa’sı

ORHAN AKKAYA

birler meclisi / XIX

Cemal
kırmızı kanatlı bir kızın turna hali
mahcup seyri çapkın bir edanın
intiharın bilinen en politik önermesi
- Mareşal Muzo’yla iki yalnız iskele Kadıköy’ünde -
ödünç verilmiş bir şemsiyeden artan kubbe
yağmurun yağdığı her yerde sürgün
dikkatle dalgın yağmurun yağdığı her yerde
melon imzalı tek proleter devlet adamı
tek birleştirici şair; yirmi yaş ile ölmüş olanı
bir kere kör olmuş, ben babamda anladım
garba düşmek neymiş, bir de bunu
bir de cuma akşamlarını, pazartesi öğlelerini
şiiri kendi dışımda da sevmeyi, ev değiştirmeyi
bir de nasıl sıcak, nasıl çoğul, nasıl yoğun
bir kez daha, ülkem Türkçe’yi
yalnız gömlek düğmeleri yalan söyleyen
kırmızı kanatlı bir kızın turna hali
iktidarı sevmeyen en son Ali
ya da “keşke yalnız bunun için sevseydim seni”
Cemal

Orhan Alkaya

“ Düğmemi kim diktiyse onunla evlendim abi. ”

Nereye bakarsa baksın, size baktığını düşünürdünüz. Edebiyatın Mona Lisa'sı. Yarı sürgün.

1931'de Erzincan'da doğmuş. Sonra birkaç kez daha doğmuş. “Tek taş” şiirlerinden birinde şöyle dedi: “Annem çok küçükken öldü / beni öp sonra doğur beni.”

Firesiz şair. Her şairde fire olur; istekten, denemekten, uçmaktan fire verir şairler, en fazla da dilin buyurgan kalıplarını eğip büküp insan olarak ölebilenin hallerini araştırırken. Cemal ise firesiz şairdir, özellikle ilk üç kitabında: “Üvercinka”, “Göçebe” ve “Beni Öp Sonra Doğur Beni”de. İlk, Yusufçuk dergisinde, dokuz yüz seksen Mart'ında dünyanın en güzel gözlü adamı, Mehmet H. Doğan söylemişti bunu. Mehmet Abi'den mülhem, mîri mal sayılır: Firesiz şair.

“Sınıf arkadaşları, şarap ve tüzük kokan,” bir Mülkiyeli değil Siyasallı, üstelik Hariciye'yi değil Maliye'yi seçti. Ne övündü bununla ne yerindi. “1950 seçiminin, demokrasinin çocuklarıydık,” da demiştir; uzun süre kitaplarına almadığı “555 K” şiirini de yazmıştır. Dürüsttür, hayata saygı duyar.

Sık sık daldı, bir şiire, bir yazıya, az evvel söylenmiş bir lafın çağrışımlarına, bir çift kadın memesine ve mutlaka sizin gözlerinize; dedim ya Mona Lisa.

“Ama kadınlar tanrım, / Öyle çok sevdim ki onları, / Gelecek sefer / Dünyaya / Kadın olarak gelirsem / Eşcinsel olurum” diye yazmıştır şiiri iyiden iyiye kısaltmaya, yoğunlaştırmaya başladığı vakitlerde. Bu şiir Cemal Süreya “kısa”larının belki de poetik açıdan en zayıfı sayılmak gerekir; ama ne duygu! Şunu da yazmıştır başarı ile başarısızlık arasında yalpalarken ve muhteşemdir: “Eskiden birinci şimdi sigara içmek / Şimdiyse içmemek birinci işim.”

Cemal Süreya'nın arkadaşları, onun kaç kez evlendiği hususunda hep kafa karışıklığı yaşadı. “Yedi” dediği bile olmuştur. Esasen iki kez evlendi, Zühal ilki, Bayan Nihayet ikincisidir. “Düğmemi kim diktiyse onunla evlendim abi,” de demiştir ve şairlerin Ece'si şöyle tefsir etmiştir bunu: “Bizim Cemal bir kadını beğendiğinde, gömleğinin üst düğmesini ‘cıt’ diye kopartır. Kadın dikerse de evlenir.”

“ Turnayı gözünden vururdu da, kıyamazdı. ”

İstedığımız zaman iş bulabiliyorduk, uzun süre işsiz kalınca sıkılıyorduk, tutumlu değildik. Bu yüzden, birbirimize birkaç kez iş verdik. O bana mesela birinde, bir erkek dergisinde iş vermişti ve “Biz bir arabesk dergi çıkartalım, bu milletin karakterine en uygun iş olur,” demişti; ben bir keresinde onu uzun uzun ikna edip çocuklar için çıkacak bir derginin köşe kadısı yapmıştım. Ne kadar “Ben anlamam,” diye direttiyse o kadar direnip müthiş güzel yazılarını yayınlamıştım. Şahane hikâyeler yazan bir adam da, Necati Güngör, uğraşıp kitaplaştırdı Cemal'in bizim dergide yazdıklarını: “Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi”.

Turnayı gözünden vururdu da, kıyamazdı. Baktığında her zaman görmüştür. Olmadık ayrıntıyla sevişti, boğuştu, didindi. İncenin incisini gören herkes gibi, o da kendisini fazla iyi hissetmek istemezdi ve bu yüzden televizyonunu hep açık tutardı ama pek bakmazdı. Sokakta fular bile takardı, kırantaydı ama evde pijamalarından taviz vermezdi.

Arkadaşlarına ve arkadaşlığa meftûndü Cemal Süreya. Ece'ye itina eder, Doktor Bahar'dan hiç vazgeçmez, Nilgün Zeldi'yi asla unutmaz, Mehmet Ali'nin Hatay'ına Mehmed Kemal'in Kalem'i muamelesi yapar, Mareşal Buyrukçu'ya, birlikte intihar edebilecek kadar güvenir, Günel'e Behzat'a ihtimam eder, Fazıl Hüsnü'ye ve Cihat Burak'a saygıda kusur etmez, genç şürekâ ile hayret ve ibret ilişkisini hep korur, bu arada âşık olunacak bir kadın için her zaman kalbinde yer ayırırdı.

Son Pazartesi, 8 Ocak, geç kalmıştım, yazım bitmemişi, filan. Son gördüğüm Cemal bej rengi pardösüsünün içinde duruyordu. Başka biri değildi ama bıyıkları ve komik sakalı yoktu, bir de üzgündü. Mona Lisa iyice hüzne dalmış, gülümsemesini boş vermişti.

Bir telefon geldi en son. Cemal ölmüştü. Bir telefon daha geldi. Kütüphanesi -ki az ve öz idi, Kadıköy'ndeki bir sahafta dağılıp gitmekten, çok sevdiği arkadaşı Doğu sayesinde kurtuldu.

Hepsi yaşandı ve kaldı. Tıpkı Cemal'in şu öngörüsü gibi:

“Jandarma daima nesirde kalacaktır /

Eşkiyalar silahlarını çapraz astıkça türkülerine”.

“
...özel olarak
kendi şiirinin
değişen yönünün
saptanmasını istedi.
”

İkinci Yeni

MUZAFFER İLHAN ERDOST

İkinci Yeni adını ilk kez kullanan Muzaffer İlhan Erdost’un
“**Üç Şair; Nâzım Hikmet, Cemal Süreya, Ahmed Arif**” adlı eserinde
İkinci Yeni ile ilgili yazdığı yazı.
İkinci Yeni’nin farklı iki anlayışını İkinci Yeni üzerine yazdığım son
yazılardan birinde şöyle özetledim:

“Anlamına kadar özgürsün dedi o, O da kendini anlamsıza yargıladı.”
Cemal Süreya için, İkinci Yeni içinde algılanmak da, İkinci Yeni dışında
algılanmak da, kendisiyle ve fiiliyle çelişir.

İkinci Yeni, “anlamsıza kadar özgür olmak” ise, Cemal, bir yanıyla ordaydı.
Çünkü Cemal özgür olmayı seçmişti ama, anlamsız değil.

İkinci Yeni, şiirin “anlamsıza yargılanması” ise, Cemal orada hiç olmayacaktı.
Çünkü geleneksel mantığı şaşırtmayı sevmekle birlikte, anlamsız amaç
edinmekten kaçındı.

Daha doğru bir anlatımla Cemal, o yıllarda (57-58’li yıllarda) kendisinin de
katkısı olan şiirin yeni özelliklerinin saptanmasını istemiş olmalı. Ama şiirin,
yeni kurallar ya da kalıplar içine çekilmesinin, özellikle bir akım adı/damgası
altına sokulup sıkıştırılmasının rahatsızlığını duydu.

İkinci Yeni için son yazılarından birinde benim, o günkü şiiri anlamaya
çalıştığımı yazar ki, doğru bir saptamadır. İkinci Yeni, o günkü şiiri
açıklamayı mı amaç edinmişti, yoksa İkinci Yeni ile şiire yeni bir yöntem mi
dayatılmış olacaktı? Birincisi ise, Cemal orada kuşkusuz oldu. Hem genel
olarak değişen şiirin (Berk’in, Uyar’ın, Süreya’nın, Cansever’in), hem özel
olarak kendi şiirinin değişen yönünün saptanmasını istedi.

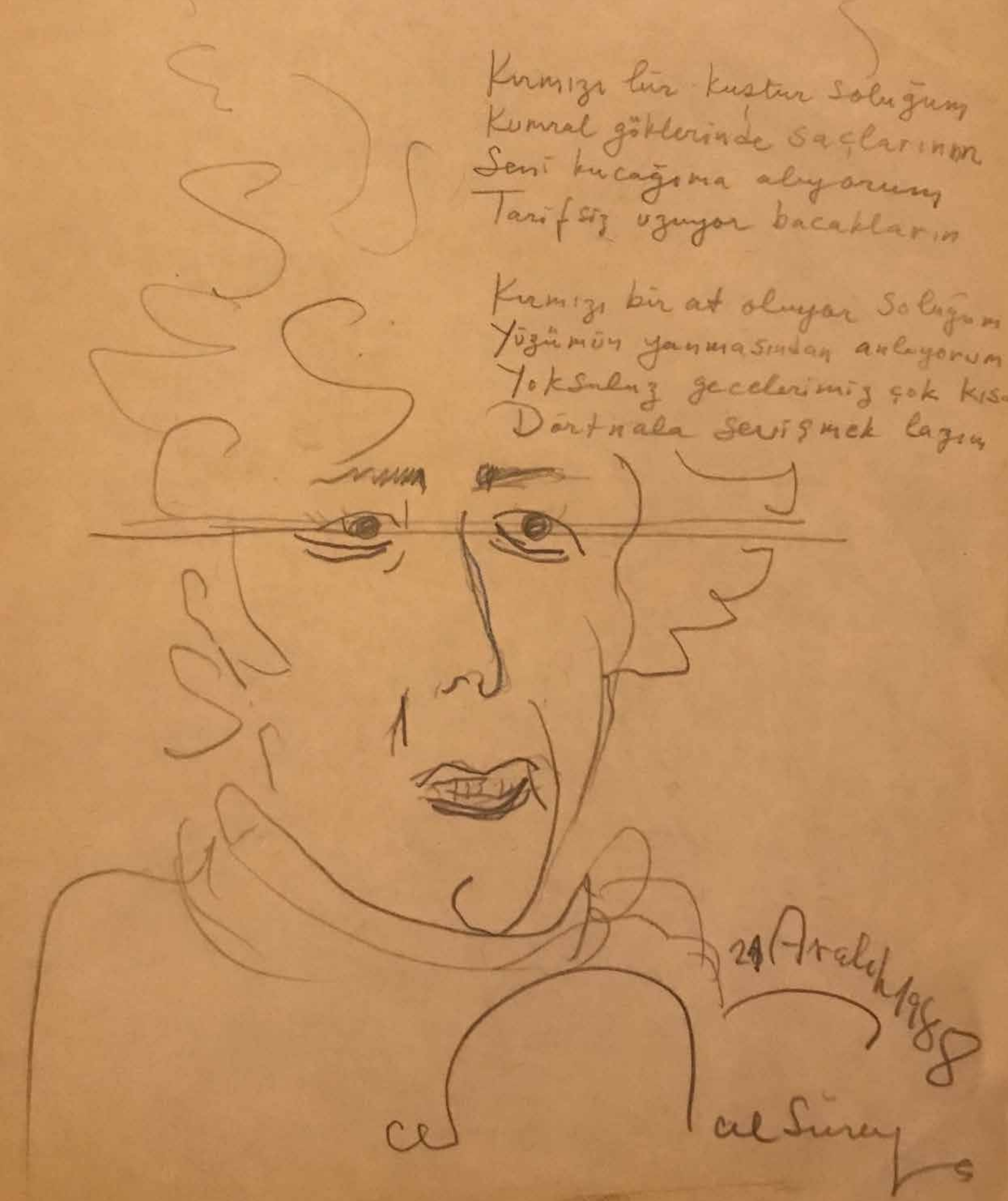
Anlamsızlık, İkinci Yeni tartışmalarında çok yinelendi ama o günden
bugüne anlamsızın anlamı irdelenmedi. Anlamsız tek ve değişmez bir
kavram olarak algılandı.

Sorulabilirdi “anlamsız ne?” diye. Bilinenlerden bilinmeyeni üretme
uğraşı mı? Ya da bilinen (anlamı olan) iki ve daha çok sözcükten,
saçma diyeceğimiz bir şey türetmek mi? Saçma ne? Bilmediğimiz,
kavrayamadığımız, anlayamadığımız şeyler mi saçma, yoksa bir anlamı
olmayan şeyler mi? Öyleyse anlam ne? Mantıklı olan mı? Ölür – yaşar
-doğar dizgesi mantıksız ve doğar – yaşar -ölür dizgesi mantıklı, öyleyse
mantıksız olan ölür – yaşar - doğar dizgesi gibi mantıksız olması gereken
doğar-ölür-yaşar ya da yaşar-doğar-ölür dizgeleri anlamsız mı?

İnsanın mantığı, doğal üretim dizgesine bağlanmıştır. Doğal üretimin
bağlı olduğu sisteme de bağlıdır. Zamanı, insan, dünya ile güneş
arasında yinelenen bağlantıyla birlikte kavramış olmalı. Duyu organlarıyla
algılanabilir olanlardan oluşan mantık ile biz, duyu organlarıyla
algılayamayacağımız varlığın, doğanın, evrenin ve uzayın özünü,
oluşumunu, gelişimini ve geleceğini açıklamaya çalışırız. Açıklarız da.
Ama bu sınırlanış, zihnin sınırsızlığını, olabildiğince dar bir kanala çeker,
dinsel/inançsal sistemlerde olduğu gibi çıkmazında boğabilir de. Sanatçı
burada ne denli özgürse, özgürleşmenin üstünü örten kalın ve sert kabuğu
tırnaklayabilir. Sanatçının, kendini bağlanmışlıktan kurtararak düşüncesini
bağımsızlaştırmada, özgürleşme arayışının bir yöntemi olmak gerekir

“
Bir mısra daha söylesek sanki her şey düzelecek
”

Bizi bir kamyonla doldurdular
Tutuklu iki sıra neşanelinde.

Yarın iki ağır yük vagonuna doldurdular
Küçükçe yoldaşlıktan yarın bir köye attılar

Tarih öncesi köpekler havlıyordu

Aklım da bir sıkıntıya girerdi, o havlamalar poliklar

Buysunlar biraz da o seslerle zenginleştiyle sesleniyor belki

Anam sürgünde idi, babam sürgünde idi

“
Sahi, sevebilir miyiz?
”

Cemal Süreya

DAMLA KARAKUŞ

Afrika dahil bütün kara parçalarında kaleminden aşka inandığımız şair, Cemal Süreya'nın hayat hikayesidir. Küllerini aşktan doğurup savuran, aşka aşık, özgür ruhunu gökyüzünden dünyaya kolye yapmış şiirleriyle sallandıran adam, Cemal Süreya Seber. O daha çocukluğundan başladı şiirlerine. Pek içli, duygu yüklüydü ve yeni şeyler öğrenmeye de açtı. Açlığını kalemiyle bastırdı. Çocukken kantinde yazılar yazmaya başlayan Cemal, gürültüyle şiirlerini yazmaya alışacak, sonra da hep yazarken gürültü arayacaktı mesela. Kumarla arası asla olmayan Cemal, yazar arkadaşlarıyla birleşip bir poker oynayamayacaktı.

Onun derdi günü sevgiyi kovalamak ve sevda üzerine sözler söylemekti çünkü. Bir aşık gibi aşık oldu hep. Her seferinde ilk kezmiş gibi. Bu yetti de arttı. Hissetti, yaşadı ve her bir duygusunu bize de aktardı.

Acaba biz de feyz alıp böylesine tutkulu sevebilir miyiz diye belki, kim bilir...

Sahi, sevebilir miyiz?

Oluşumlar, evrimler ve devrimler, süreçleri bakımından, zaman dizgesine sıkıca bağlıdır. Bizim geçmiş-şimdi-gelecek diye, kendi bilincimize göre bölümlendiğimiz zaman nedir? Kendi ekseninde ve güneşin yörüngesinde döndüğünü kabul ettiğimiz güneş sistemi ve bu sistem içinde biz, aynı zamanda, tüm sistemle birlikte sürekli alan mı değiştiririz? Böyle bir alan değiştirme midir zaman? Zamanın başlangıcı var mıydı ve sonu var mı zamanın. Gelecek zaman sınırlı mı, sınırsız mı? Zaman için sınır ne? Sonsuzluğun sınırı yoksa sonsuz nasıl bir şey?

Bilemediğimiz yerde anlam da biter. Anlamsız mıdır anlamını bilmediğimiz her şey? Ya insanın istenci dışında toplumsal olarak ürettiği ilişkiler? Kölecilik mantıklı mıdır? Ama anlamı yok mu? Feodalizm ya da içinde yaşadığımız için çoğumuza en “anamlı” gelen kapitalizm mantıklı mı? Mantıksız olan her şey anlamsız mı?

O gün (yani 57-58’lerde) gelmekte olan şiiri, “İkinci Yeni” adlı yazımda yorumladım. Doğru muydu, yanlış mıydı? Bu tartışmanın belirleyici özelliği, bence, doğru ya da yanlış olması değil, şiirin değişik açılardan tanınmaya çalışılmasını, tartışılmasını, yazılmasını sağlamış olmasıdır. Bugün, “İkinci Yeni” adlı yazımda ne yazdığımı çıkaramıyorum. Ama o gün gelişen şiire “ad” yapıldı. Orhan Duru’yla bir akşam meyhanede tartıştık, “Bir Şey Söylemeyen Şiir”i yazdım Pazar Postası’nda. Anlamsız şiire yargılandı bu yazım. “Bir şey söylemeyen” ile “anlamsız” arasında ilişki kurulabilir, ama özdeşlenemez. O gün pek ses çıkarmayanlar, yıllarca sonra, İkinci Yeni küllenmişken, Cemal’in çıkardığı Papirüs’teki bir açıklamam üzerine, İkinci Yeniyi, kendilerini, beni yererek, övmenin aracına dönüştürdüler. Yazılarımdan, yazılarımı tüm olarak kucaklamayan seçilmiş tümcelerle. Üstelik “nesnellik” adına.

Cemal, defterine şunu yazmış: “Şiir tartışmasında üretici olmak için bugünkü sorundan çıkış yapmalı. İkinci Yeni, Garip adlarından değil.” Doğru mu bilemem. Sanırım TV2’de ikinci Yeniyi bir öyküyle özdeşledi Cemal. İzlerken “Ah Cemal!” demiştim içimden.

İki dize ile de kendi şiirini tanımlamış. Ama şiirin sayısız (sonsuz) tanımı vardır ve her şiir tanımı, bir şiiri tanımlamakla birlikte, “sonsuz -eksi- bir” kadar sonsuz şiiri dışlar. Bu, şiirin tanınamazlığı anlamına alınmamalı. Olsa olsa şiirin sınırsız (sonsuz) olması gerektiğini açıklar. İkinci Yeni, şiirin sınırlarını sınırsızlığa (yani anlamını bilmediğimiz alana) kadar genişletmek istedi. İkincisi, şiiri, ozanla ve yaşamla ve yaşamıyla bütünleştirmek, yaşama dönüşen şiiri, yaşamsal varlığın ayrılmaz ögesi olan zihinsel üretimle yumaklaştırmaya yöneltti.

Cemal’in, kendi şiirini tanımı, bu nedenle de üzerinde durulmaya değer:

“Alevdir çünkü benim şiirim, Hayatın alev halidir.”

Hayatın alev hali olan yalnızca şiiri değildi. Cemal de hayatın alev haliydi. Şimdi, üretmiş olan yaşamda yok. Ürettiği var. Hepsinden önce de şiiri var. Bu şiir hayat mı (yaşam mı), alev mi? Bu şiirlerde yaşayan nedir? Cemal mi, Cemal’in bedensiz yaşayan özü mü, yoksa insanlığın sürekli bilincinden bir kesit mi? Felsefi, kavrayışım bu soruya doğru bir yanıt vermeye yetmiyor.

Kaynak: Muzaffer İlhan Erdost, Üç Şair, Onur yay. Ankara, 1994

Çocukluğu

Cemal 1931’de, Erzincan Pülümür’de Hüseyin Bey ve Gülbeyaz Hanım’ın oğlu olarak dünyaya geldi. Ailesinin ona verdiği asıl isim Cemalettin Seber’di. Zaza Alevi asıllıydı.

Çocukluğunu, 1938 Dersim İsyanı sonrasında babası Bilecik’e sürgün edilene kadar Erzincan’da geçirdi. Pülümür’den yola çıkan Seber ailesi artık Bilecik’te yaşayacaktı. Üstelik buradan başka bir şehre de gidişleri yasaktı.

Annesi Gülbeyaz Hanım tüm bu acıların içinde erken yenildi. Cemalettin de annesinin erken ölümü üzerine İstanbul’a gönderildi. Anne babadan ayrı bir çocukluk ve okul hayatı yaşayacaktı artık Cemalettin.

“

Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyorsun

”

Eğitim hayatı

Cemalettin İstanbul'da ilkokul eğitimine başladı. Daha ilkokul sıralarındayken bir dergi çıkarmaya karar verdi. Şairlik duygusu daha ana kucağından üzerine yapışmış gibiydi, bu isteğe karşı duramıyordu. Çünkü "kalbimin kuşu" diye adlandırdığı annesi, ona "Kerem ile Aslı"yı anlattığında düşmüştü gönlüne şiir sevdası.

İşte şimdi de daha boyuna posuna bakmadan dergi çıkarmak istiyordu. Tek engeli de baskı malzemelerinin azlığı, var olanların da kalitesizliği idi. Ama vazgeçmedi. Sıkı dost olduğu Altan Günalp ile beraber oturup el yazısı ile yazdılar, resimler çizdiler, çıkardılar dergilerini. En büyük destekçileri de Cemalettin'e hayran olan kızlardı...

Müthiş bir kitap kurduydum Cemalettin. Daha ilkokul 3. sınıftaydı ki, "Suç ve Ceza" ile "Karamazov Kardeşler"i defalarca okumuştum.

1942'de Bilecik'e geri getirildi. Aynı dönemde babası tekrar evlenmişti. Bu evlilik Cemalettin için can sıkıcıydı. Kalbinin küçük kuşu ölen çocuk, şimdi de üvey annesi Esmâ'nın eline mahkum olmuştu. Esmâ Hanım kız kardeşleri ve Cemalettin'i sürekli dövüyordu. Hatta bir keresinde Cemalettin'i zehirlemeye bile kalkıştı. Cemalettin için hazırladığı yemeklere de cam kırıkları attığı biliniyordu.

Cemalettin ortaokulu burada okudu. Seniha Nemli ile bu sıralarda tanıştı. O an farkında değildi ama yıllar sonra Seniha, ilk eşi olacaktı.

Ortaokulda Cemalettin 100 metre koşu yarışına katıldı ve yarışmada birinci gelmişti. Hediyesi ise kalemdi ve bunun Cemalettin için anlamı büyüktü. Yazma sevdasına düşmüş küçük bir çocuğun ilk dolma kalemiydi bu çünkü ve dünyalara değerdi.

Bu yıllarda bir şey keşfetti Cemalettin. Tüm büyük yazarların üç tane adı vardı, kendisinin neden olmasındı. Keşfetmesiyle kararını vermesi de bir oldu. İlk adını Cemal olarak kısaltıp yanına da Süreyya'yı ekleyecek ve tam adı "Cemal Süreyya Seber" olacaktı.

Ortaokuldan sonra Cemalettin babasına haber vermeden sınavlara girdi ve Haydar Paşa Lisesi'ne yatılı – burslu olarak kaydoldu. Cemalettin lisedeyken üvey anne kabusu da bitmişti. Esmâ Hanım yaşanan bir olaydan sonra evden ayrıldı. Babası da bir süre sonra tekrar evlendi. Ama bir önemi yoktu artık. Cemalettin yazdığı şiirlerin ve okuduklarının da etkisiyle büyüyordu.

Eğitim hayatını Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi - Maliye ve İktisat Bölümü'nde tamamladı. Üniversite hayatı ona Muzaffer Erdost, Sezai Karakoç, Hasan Basri, Nihat Kemal Eren gibi isimlerle yakın arkadaşlıklar getirmişti.

Sezai Karakoç ile dostlukları tüm fikir ayrılıklarına rağmen daha da sağlam ilerleyecekti. Çünkü sevginin getirdiği dostluk da aşk da böyleydi işte.

Şimdi sormadan da duramıyorum; onlar fikirleri de zikirleri de ne olursa olsun çok iyi dost olmayı bilmişken, bugün onları okuyanlar neden iki kutba ayrılır? Ya da insan sevmek söz konusuysen neden bir kutba çeker o güzel yüreğini?

İş hayatında CemalSüreya

Üniversite mezuniyetinden sonra memuriyet hayatına başladı. Şiir hayatı ayrı bir köşedeydi hayatında ve ruhunda. Maliye Bakanlığı'nda Müfettiş Yardımcılığı ve Müfettişlik, Darphane Müdürlüğü, Kültür Bakanlığı'nda Kültür Danışma Kurulu Üyeliği, Orta Doğu İktisat Bankası Yönetim Kurulu Üyeliği ve 25 yıldan fazla Türk Dil Kurulu Üyeliği yaptı.

Bunlardan başkayazı hayatını da memuriyete taşıdı. Emekliliğinde yayınevlerinde danışmanlık ve ansiklopedilerde redaktörlükle çevirmenlik yaptı.

1960 Ağustos'unda çıkardığı Papirüs dergisini yalnızca 4 sayı yayınlayabildi. Pazar Postası, Aydınlık, Yeditepe, Oluşum, Politika gibi birçok yayın kuruluşunda şiir ve yazılarını yazdı.

Şiir hayatı

Şiire yüklediği duygu yüklü anlamla annesinin ona “Kerem ile Aslı”yı anlattığı zaman başlamış olsa da, fiziksel koşullar lise yıllarındaki aruz denemelerini gösteriyordu. İlk şiirine “Şarkısı Beyaz” adını vermişti ve bu şiir 8 Ocak 1953'te “Mülkiye” dergisinde yayınlanacaktı.

Üniversite yıllarında ise çeşitli takma adlar kullanarak muhtelif dergi ve gazetelerde yazılarını yayımladı.

1950'li yılların başında gelişme gösteren “ikinci yeni hareketi” ne katıldı Cemal, ama tam olarak da bu akımla kesiştiremedi kalemını. O daha çok “garip” akımının etkisinde gibiydi. Özgür olmalıydı o, Cemal Süreya olabilirdi işte o zaman. Kalemının özgür olması demek, ruhunun da özgür olması demektir. İşte bu yüzden, Cemal Süreya, kendi özgürlük akımını yarattı. Bununla birlikte

şiirde anlamsızlığı savunan görüşleri vardı. Şiir ona göre anlamsız cümlelerin duygular katılarak anlam yüklenmesiyle yazılıyordu.

Karşı çıktığı ne varsa, kalemini onunla besledi. Şiirlerinde erotizm tüm canlılığıyla insanın karşısına dikiliyordu, ama toplumun değerlerini de çiğneyip geçmiyordu. Şiir ona göre “anayasaya aykırı”ydı. Hatta doğanın ahlaki kovduğu yerdeydi ve üstelik yasadışıydı.

Bu düşünceyi savunmasından sebep şiirleri hiçbir zaman hikaye barındırmadı. Bunun yerine özel imgelerin oluşturduğu bir söz sanatı açıklarında yüzüyordu.

1953'te ilk şiiri “Şarkısı Beyaz”ın yayınlanmasının ardından dergilerde karikatürleri de yayınlandı Cemal'in ve kendisini edebiyat dünyasına tanıtan şiirine de “Gül” adını vermişti. 1955'te ise bugün onu anmamıza sebep olacak en güzel şiirini yazdı; adı, “Üvercinka”ydı ve “Dalga, Güzelleme, Üçgenler, Cigarayı Denize Attım, Nehirler Boyunca Kadınlar Gördüm” gibi önemli eserleriyle birlikte dergilerde yayınlandı.

Üvercinka

Cemal Süreya biyografisi yazılır da bu şiir hiç atlanır mı?

“Böylece bir kere daha boynunlayız sayılı yerlerinden

En uzun boynun bu senin dayanmaya ya da umudu kesmemeye

Laleli'den dünyaya doğru giden bir tramvaydayız

Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyorsun

Ama nasıl oluyor sen yüreğimi eller ellemez

Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor

Bütün kara parçalarında

Afrika dahil ...”

Ben küçük bir kısmını yazabildim. Ama lütfen siz tamamını okuyup kendinizi ödüllendirin.

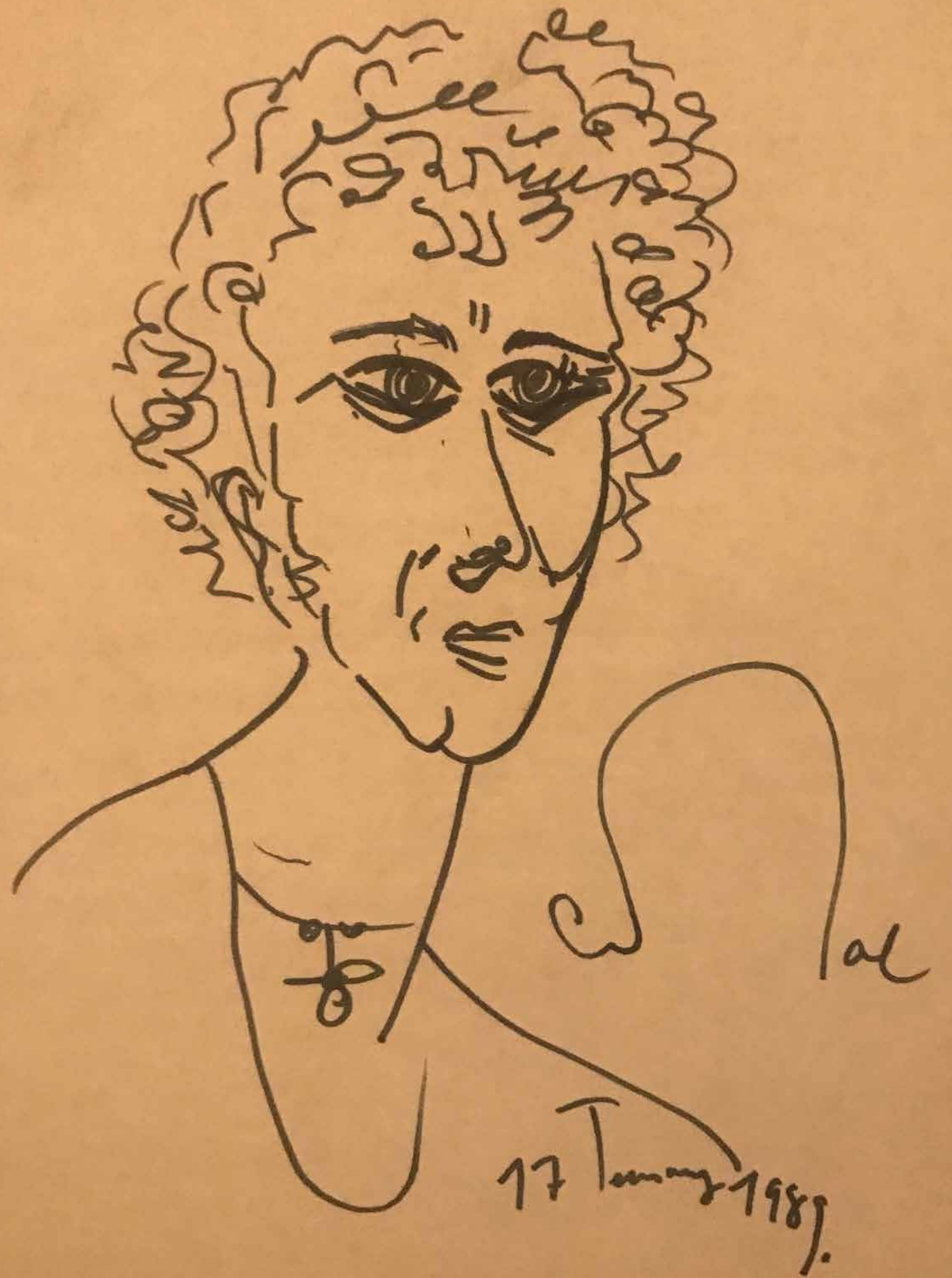
Cemal Süreya evlendi

Cemal, henüz üniversitedeyken ortaokulda sınıf arkadaşı olan Seniha Nemli ile evlendi. Onları bir nevi çocukluk aşkıydı. 1954'te mezun olmuştu. Ancak Seniha ile evlilikleri de bu süreçte çatırdamaya başladı. 1955'te Ayçe adını verdikleri bir kız çocukları oldu, ama o ilk çıt sesinden sonra evliliklerinin sonu aslında belliydi.

Ayçe'nin doğumundan sonra Cemal'in tayini Müfettiş yardımcısı olarak İstanbul'a çıktı. Evlilikleri bir süre daha devam etti ve sonra ayrıldılar.

“
Parkta salıncak sırası bekleyen çocuk gibi
bekledim seni.”
”

“
Sizin hiç babanız öldü mü?
”

Süreyya değil Süreya

Aslında küçük bir çocukken, adı henüz Cemalettin Seber o zamanlar, bir yazarın üç adı olması gerektiğini tespit edip, Cemal Süreyya Seber olarak değiştirmişti adını.

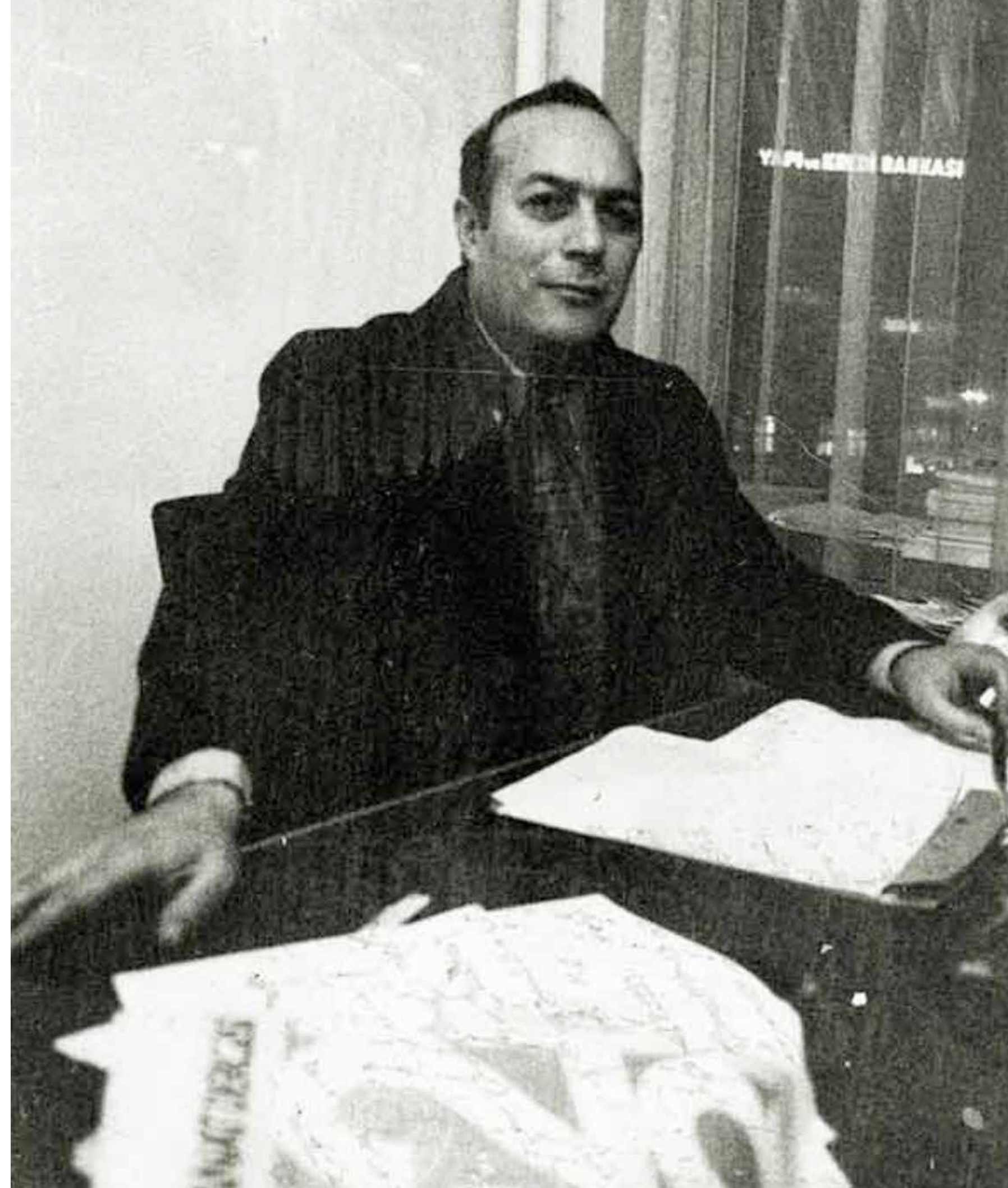
Ancak iddiaya girmeyi çok seviyordu Cemal. Bir gün arkadaşıyla bir telefon numarası üzerine iddiaya girdi. Kaybederse soyadındaki “y” harflerinden birini sildirecekti. İddiayı kaybetti ve bize de onu Cemal “Süreya” olarak tanımak düştü.

Bir harf sildirdiği soyadı, ilk kez 1956’da, “Elma” şiirinin imzasında kayda geçmişti.

Cemal Süraya’nın babası öldü

1957’de, Cemal’in babası Hüseyin Bey hayatını kaybetti. Elbette bugüne kadar yazdığım birçok biyografinin sahibinin de babası öldü. Ama bu başkaydı. Bu bir babanın ölümünün ardından o mükemmel şiiri yazan Cemal Süreya’nın babasıydı.

Cemal Süreya’yı babasının ölümü çok sarstı ve bütün duygusunu “Sizin Hiç Babanız Öldü mü” şiirine akıttı.”

Sizin hiç babanız öldü mü?
 Benim bir kere öldü, kör oldum
 Yıkadılar, aldılar, götürdüler
 Babamdan ummazdım bunu, kör oldum
 Siz hiç hamama gittiniz mi?
 Ben gittim, lambanın biri söndü
 Gözümün biri söndü, kör oldum
 Tepede bir gökyüzü vardı yuvarlak
 Söylelemesine maviydi, kör oldum
 Taşlara gelince hamam taşlarına
 Taşlar pırıl pırıldı ayna gibiydi
 Taşlarda yüzümün yarısını gördüm
 Bir şey gibiydi bir şey gibi kötü
 Yüzümden ummazdım bunu, kör oldum
 Siz hiç sabunluyken ağladınız mı?"

Babasının ölümünün ardından Cemal kendini kalemine daha çok kaptırmıştı. Çok değil bu sarsıcı ölümün üzerinden bir yıl sonra, 1958'de,"Üvercinka" adını verdiği ilk şiir kitabını çıkardı. Kitap oldukça ilgi çekti ve 1959'da "Yeditepe Şiir Armağanı"nı kazandırdı Cemal Süreya'ya. Bu zaman zarfında "Papirüs" dergisini de açtı.

Onüç Günün Mektupları

Cemal, 1967'de dönemin önemli dergilerinden "Yelken"de çalışan Zuhal Tekkanat ile evlendi. Bu evlilikten Memo Emrah adını verdikleri bir çocukları oldu. Zuhal bir süre hasta yattı, büyük bir kalp rahatsızlığı vardı. Bu süreçte Cemal Süreya bir an olsun yanından ayrılmadı Zuhal'in. Her an aşkla baktı ona; mektuplar yazdı. Biriktirdiği mektupları daha sonra "Onüç Günün Mektupları" adıyla kitaplaştırdı. Ancak bir yandan da maddi sıkıntı yaşıyorlardı. Cemal memuriyete geri dönmüştü ve ataması da Ankara'ya yapıldı. Ancak Zuhal İstanbul'da kaldı. Bir süre ayrı yaşadılar ve sonunda Zuhal de eşinin yanına gitti. Yeniden birlikte yaşamaya başlamışlardı ancak bir şeyler oluyordu. Neredeyse buna şiddetli geçimsizlik denebilirdi. Üstelik bir de üstüne her iki taraf da birbirini öldüresiye kıskanıyordu. Bu süreç fazla uzun yaşanamazdı. Sonunda ayrıldılar. Cemal Süreya'nın hayatı kadınlar ve tutku üzerine kuruluydu adeta. O bekar bir adam olamazdı. Hayatının merkezine aşkı koymuştu bir kere... 1975'te, işte tam da bu sebepten, Cemal üçüncü kez evlendi. Güngör Demiray ile büyük bir aşk yaşadılar ve hemen üzerine evlendiler. Ancak büyük aşkın evliliği sadece bir yıl sürdü. Bu ayrılık safhasını yaşarken bir ara ikinci eşi Zuhal'le bir kere daha denemek istediler, ancak yine ayrılıkla sonuçlandı. En sonunda Cemal, bir kitap evinin de sahibi olan Birsan Sağnak ile evlendi. Birsan, hali hazırda 4 çocuğu olan bir kadındı. Toplumun sırtında kambur olarak göreceği bu durumu önemsememişti Cemal. Birsan öylesine şefkat dolu, merhametli bir kadındı ki, Cemal'in bütün çekilmez yanlarına yaklaşmayı iyi bilmişti. Ölene kadar yaşayacağı sol yanı, masumiyetle bulmuştu.

“Annem çok küçükken öldü
beni öp, sonra doğur beni.”

30 Ağustos 1973 Perşembe

EDEBİYAT

Şair Cemal Süreya edebiyatçı
dostlarının karikatürlerini çiziyor

Şair çevrem ve yazar Cemal Süreya, bir süreden beri sanatçı dostlarının karikatürlerini çizmektedir.

Cemal Süreya'nın yakın arkadaşları, onun dostlarıyla yaptığı söyleşiler sırasında evinde halem devamlı boş kâğıtlara birtakım biçimler ve çizimler çizdiğini; bu çizimleri geliştirerek ortaya dikkat çekici nitelikte desen ve karikatürler çıkardığını söylemektedirler.

Nitekim hikâyetçi Muzaffer Bayrakçı'nın «Güneş» adlı altında ya-

rektığı kanımına vardım. Tıpkı da bu konuda programlanmış bir çalışmam olmadığını, benim istediği zaman çizdiğini söylemeliyim.»

SİNEMA

Türk film arşivi yeni
mevsimde dört salonda
birden gösteri yapacak

Türk Film Arşivi, yeni mevsimde dört salonda birden gösterilere girecektir.

Üç gösteri salonunun gündiden hazır olduğunu belirten ilgililer dördüncü salonunun, Cumhuriyetin 50 yıldan ilmi onuruna yeni yapılan binada olduğunu açıklamışlar ve gayet bina mevsim başına değin yetmişmize dördüncü salon olarak Harbiye'deki Yapı Endüstri Merkezi Salonuna kullanacaklarını söylemişlerdir.

Bilindiği gibi Harbiye'deki Yapı Endüstri Merkezi Salonunda geçtiğimiz mevsim için çeşitli tiyatro toplulukları gösteri yapımları ve oyunlar sahnelemişlerdir. Mevsim sonuna doğru Yapı Endüstri Merkezi Kitabevi'nin de öncülüğüyle açık oturumlar yapılan ve konferanslar verilen tiyatro salonu Türk Film Arşivi tarafından gündiden kiralanmıştır.

Dört salonda birden sürdüreceği gösterilerini eylül ayı içinde başlatılacak olan Türk Film Arşivi bu mevsim çalışmalarını her gün sabah 10'dan akşam 12'ye kadar sürdürecektir.

Arşiv'in sabah saatlerinde sunacağı filmler daha çok çocuk üyeleri ilgilendirecektir.

Bu mevsim yıla adet Türk sinemasıyla ilgili film sunacak olan Türk Film Arşivi bugünlerde sen deteye yoğun bir çalışma içindedir.

Arşiv'in düzenlediği programa göre Türk sinemasıyla ilgili filmlerin gösterisi üç gün kadar sürecek, bunun yanı sıra gösterilerden arta kalan saatler içinde sinemayla ilgili açık oturumlar düzenlenecektir.

Bir Türk işçisini konu
alan film Fransa'da
tamamlanıyor

FRANSA yönetmeni Destanque, yetmişiminde bir süre önce çekimine baş-

Şair Cemal Süreya'nın çiztiği hikâyetçi Necati Tosuner.

yınladığı anılarda da Cemal Süreya'nın bu tavırların uzun uzun betimlenmektedir.

Şair Cemal Süreya, daha sonra yakın arkadaşlarının devamlı istekleri, dayanmayarak karalama tarzında kâğıda çizdiği bu desenleri önceki tenis kâğıtlara geçirmeye başlamıştır. Sanatçı İstanbulu ziyareti sırasında Yeni Ortam Sanat Servisi sorumlusunun ilgili gösteri hikâyetçi Necati Tosuner'in bir desenini çizerek kendisine vermiştir.

Cemal Süreya bu yeni faaliyet kapsamında Yeni Ortam'a günleri söylemiştir:

«Çizgiyi bir anlatım aracı olarak kullanmayı hiç bir zaman ciddi olarak düşünmedim. Şiirçilerdir benim malzemelerim. Onları kullanarak anlatmaya, anlatmayı severim ben. Ama konuşmalarım, sohbetlerim sırasında çok bu tarzda olmanın dışında ve istediğim zamanda çizdiklerim ilgiyle karşılanmaz. Bu kez ben de lâl ciddi tutmak ge-

“
Ben bazan
istasyonu bulamayan bir adamım
”

Cemal Süreya yargılandı

Son evliliğine kadar Cemal, birçok devlet kademesinde müfettişlik yaptıktan sonra 1982’de emekli oldu.

Ancak emeklilik ona pek yaramadı, çünkü emeklilik maaşı yetmiyordu. Şükürler olsun ki bu kez evliliğinde bir sorun yoktu. Birsen yuvasının rahatını çok iyi sağlıyordu. Ancak çalışmalıydı.

Bu sebeple bir bankada çalışmaya başladı. Ancak bir süre sonra banka iflas etti ve yargılananlar arasında Cemal Süreya da vardı. Neyse ki, davası beraat ile sonuçlanmıştı.

“
Sadece bu aşkın ömrü
üç yıllıktı ve tükenmişti
”

Büyük aşk

TOMRİS UYAR

Tomris Uyar'ı edebiyat dünyası gencecik yaşta tanıdı; deneme ve öykü yazarıydı. Gazeteci ve Şair Ülkü Tamer'in biricik karısıydı. Tomris, Tamer ile evliyken Cemal Süreya'ya aşık oldu. Üstelik Cemal Süreya da evliydi. Birbirleri için eşlerinden boşandılar. Bugün bile edebiyat dünyası bu aşkın tanımını "Türk edebiyatının en verimli aşkı" olarak yapar. Üç yılları birlikte geçti. Tomris, 4 evliliğin arasında yaşanmış büyük bir aşktı. Gerçekten de verimliydi aşkları, çünkü, Cemal Süreya en içli aşk şiirlerini yazıyordu Tomris için. En güzeli de kuşkusuz "Sayım" dı:"

Ay ışığında oturduk
Bileğinden öptüm seni
Sonra ayakta öptüm
Dudağından öptüm seni
Kapı aralığında öptüm
Soluğundan öptüm seni
Bahçede çocuklar vardı
Çocuğundan öptüm seni
Evime götürdüm yatağında
Kasığından öptüm seni
Başka evlerde karşılaştık
İliğinden öptüm seni
En sonunda caddelere çıkardım
Kaynağından öptüm seni"

Bundan başka hep bir içli, bir acıklıydı Cemal Süreya'nın dizeleri. Adeta aşkı bir morfin gibi alıyordu vücuduna. Yoksa bir adam bir kadına şöyle diyebilir miydi? "

Daha nen olayım isterdin
Onursuzunum senin!"

En verimli aşk onlarındı evet, ama Tomris'in hayranı çoktu. Bunlardan sadece üç tanesi şairdi: "Cemal Süreya, Turgut Uyar, Edip Cansever". Ancak sonradan Turgut Uyar'la evlendi Tomris ve onun çocuğunu doğurdu. Aşkları, hayranlıkları hakkında da asla konuşmadı. Hoş konuşmasa ne çıkar, Cemal Süreya'nın şiirlerinden aşk akıyordu. Edip Cansever de her sene Tomris'in doğum gününde manidar bir şiir yayınlamaktan geri durmuyordu. Her şey gün be gün ortadaydı işte.

Bir gün Cemal Süreya ile ilişkisi sorulduğunda şunları söyledi sadece Tomris: "Beni bıraktı ama rahat edemedi. Ona göre bana sahip olunamazdı. 'Senden ayrıldığım anda, senin hakkında, hikâyen hakkında sevdiğimi belirtecek hiçbir şey söylemeyeceğim; benim ağzımdan kimse duymayacak' dedi ve doğrusu hiç yazmadı"

Sadece bu aşkın ömrü üç yıllıktı ve tükenmişti. Geriye de güzel bir dostluk bırakmıştı.

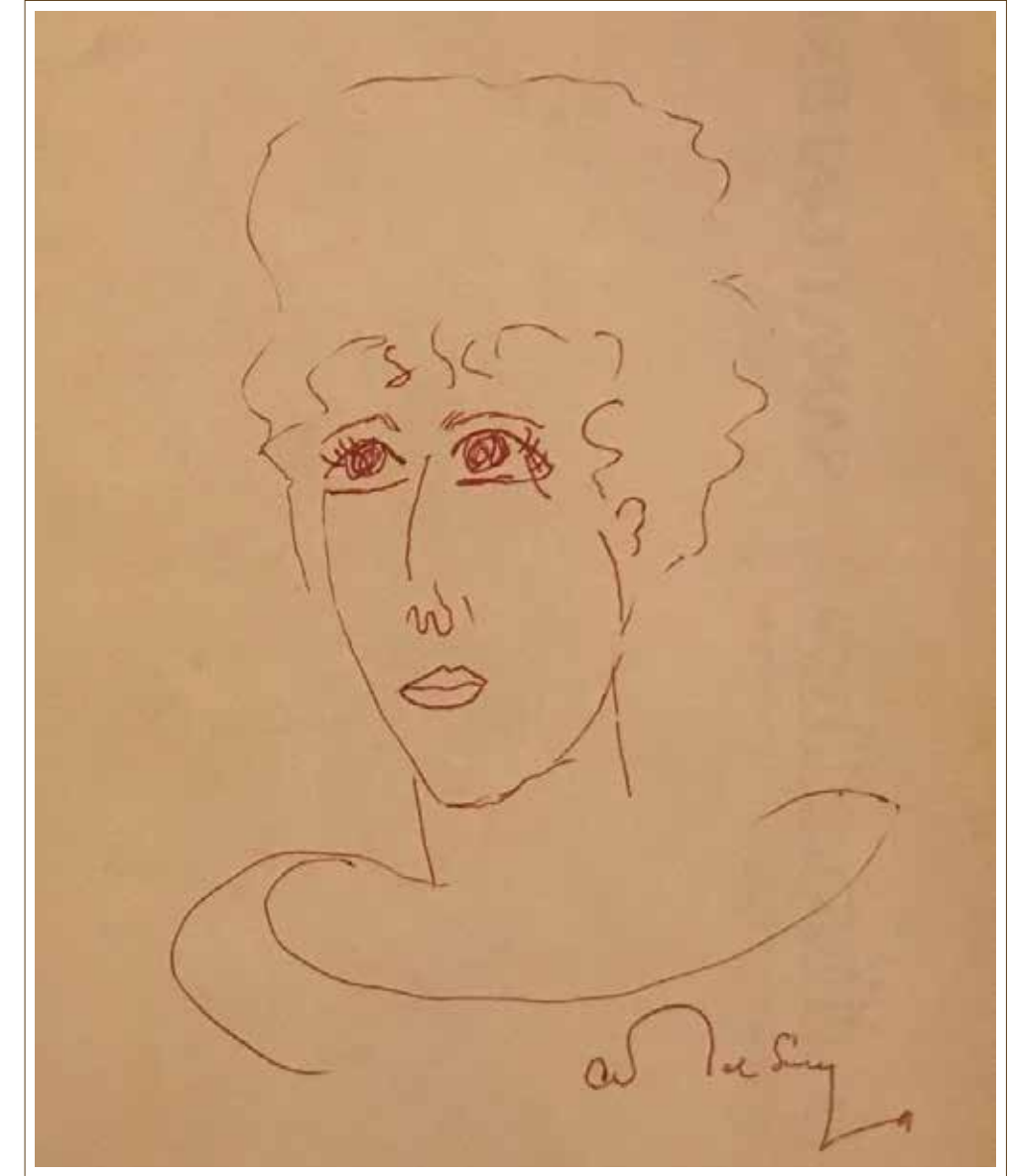
Yine de aşktı bunun adı, geriye dostluk bırakabilirdi tabii, ama öfkesiz de olmazdı. Tomris, Cemal Süreya'nın büyük aşkıydı. Cemal'in kadınlara ve aslında aşka olan düşkünlüğü düşünülürse, bu aşkın haliyle kendisi kadar öfkesi de büyük olacaktı. Bir tartışmanın ardından tutkuyla yazdığı mektupları yırtıp attı. Bu mektuplardaki aşk da böylece onların arasında kaldı.

Aşk kendini her mekanda anımsatırdı. İşte bu yüzden Tomris'le gittiği hiçbir mekana bir daha uğramadı Cemal Süreya...

Bir küçük hikaye daha var aktarmak istediğim. Tomris yakınlarına anlatmış bir zamanlar bu Cemal Süreya anısı. Biz şimdi sosyal medyada görüyoruz sık sık, aşkın tanımı olarak:

Her akşam iş çıkışı hiçbir yere uğramadan eve koşarmış Cemal Süreya. Tomris bir gün, "Biraz gez, dolaş; arkadaşlarınla buluş" demiş. Ertesi gün ve ondan sonraki günlerde geç gelmeye başlamış Cemal.

Ama bir akşam örtü silkelemek için cama çıkan Tomris, aşağıda bekleyen Cemal'i fark etmiş. Belli ki zamanını dolduruyormuş. Tomris Uyar budur.

Özgür ruhlu şair

CEMAL SÜREYA

Cemal Süreya ruhunu şiirlerinde okuyucusuyla samimiyetle paylaşan bir şairdi. Ancak bunun yanında nesriyle de edebiyatta adında söz ettirmeyi bilmişti. Bir süre “Politika” gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Bu yıllarda “Şapkam Dolu Çiçeklerle” adını verdiği deneme kitabını yayımladı. 1977’de de “Emeğin ve Emekçinin Tarihi” adlı eserini yayımladığında daha birçok eseriyle birlikte nesirdeki başarısını iyiden iyiye kanıtlamıştı. “Aydınlık” gazetesinde de yazdı. 1984’te “Sevda Sözleri” adını verdiği en güzel sözlerinden kitap yaptı ve aslında o gün kanıtladı ki, herkesin “en güzel” yaptığı bir şeyler vardı. Kimi roman yazar, kimi çok iyi resim yapar, hatta kimi çok iyi küfür ederdi. İşte Cemal Süreya’nın da en güzel yaptığı iş, sevda sözleri söylemekti; şiirler yazmaktı. Tüm bunların yanında, bir de çocuk yanını gösterdi Cemal Süreya; çocuk edebiyatı ile ayrı bir bağ kurdu. “Çocukça” dergisinde “Aritmetik Kuşlar Pekiyi” adını verdiği bir köşeden seslendi çocuklara. Bu işin de ustalıkla hakkını vermişti üstelik.

Futbol tutkunu

CEMAL SÜREYA

Cemal Süreya çok iyi bir şairdi ve kompozisyon konusunda da en az şiir konusunda olduğu kadar iyiydi. Üstelik bu çocuk yaşlarından beri böyleydi. Herkesin kompozisyon ödevine yetismekten gocunmayacak kadar çok seviyordu kalemini konuşturmayı. Arası sayılarla hiç iyi olamadı ama. Saatin kaç olduğunu söyleyebildiğinde neredeyse ortaokula geçmişti. Şiirle haşır neşirken bambaşka bir Cemal Süreya vardı. İşte bir de futbol vardı onu zevklendiren ve rahatlatan. Koyu bir Fenerbahçeli’ydi ve en sevdiği futbolcu da Lefter’di. Bunun yanında Metin Oktay’ı büyük bir saygı ile seviyordu. İki takım kurmuşlardı, maç bile yapıyorlardı. “Edebiyatçılar”, “Tiyatrocular”a karşı oluyordu ve her zaman da gol kralı Orhan Kemal’di., Süreyya Kapınak’ın soyad sahibi, Cemal Süreya Süreyya Kapınak soyadını değiştirmek istiyordu. Yemekli bir toplantıda şair ve yazar arkadaşlarına bu isteğini anlattı ve onlardan öneri bekledi. Ancak hiçbir öneri aklına yatmamıştı, ta ki Cemal Süreya’nın önerisini duyana kadar. Cemal Süreya, ona soyadını “Berfe” yapması fikrini sundu. Süreyya Kapınak ilk iş bu kelimenin anlamını sordu. Anlamını da öğrendiğinde artık kararını vermişti. Berfe, Kürtçe’de “kar” demektir. Cemal, bu sözcüğü bir gün Ahmed Arif’ten duymuştu. Ahmed Arif bir kızı olsa Berfe koyacaktı adını. Belki bir kız çocuğuna kısmet olamadı bu isim hayal edildiği gibi, ama “Süreyya Berfe”yi yeniden doğurmuştu adeta.

Ölümü

Her biyografide en üzücü başlığım bu olsa gerek. Adeta yıl be yıl birlikte yaşar gibi zaman tünelineyim sanki ve sevdiğim insanlar bitiş noktasında bir kere daha benim şahitliğimde de ölüyor gibi. Bense uzaktan izliyorum bütün seramoniyi... Öyle işte, hiç ölmemesi gereken isimlerden biri daha öldü. Sigara alışkanlığından kurtulmuş olsa da, Cemal Süreya alkolü bir türlü bırakamamıştı. Ama asıl sorun bu değil, oğlu Memo idi. Memo, günden güne daha bir fütursuz, daha bir savurgan oluyordu. Babasıyla sürekli büyük kavgalar ediyordu. Hatta babasının değerli kitaplarını çalıp sahaflara satıyordu. Cemal Süreya bu durumdan büyük ızdırap duyuyordu. Memo bir kavgaları sırasında babasını ağır darp etti. Cemal Süreya hastaneye kaldırıldığında vücudunda çok fazla morlukları, yaraları vardı. Ama asıl yarası kalbindeydi ve üzüntüsü neredeyse fiziksel anlamda dahi görülecek kadar vücudundan taşıyordu. Bu acı artık onu daha fazla yaşatamazdı. Cemal Süreya, 9 Ocak 1990’da, huzursuz bir şekilde, öldü... Bence Cemal Süreya, o anda hasretle beklediği kız çocuklarını düşündü. Olmasını çok istediği, ama olmayan iki kız çocuğunu; “Kelime ve Elif”i. Memo’nun içine bıraktığı acı, bu hasreti harlamış olmalıydı. İnsan neye sahip olursa olsun, olamadıklarının hasretiyle yaşar ve ölür ya, ne bileyim öyle doğdu benim de içime birden işte. Ya da belki benim de içimi yaktı, Memo’nun yaptıkları. Ama ne olursa olsun, bu dünyadan bir Cemal Süreya geçti.

Üstelik hayat gerçekten kısa ve kuşlar uçuyordu...

Üstelik boynuyla ve sayılı yerlerinden...

Tüm kara parçalarında...

Ve Afrika hariç olamazdı...

İyi ki...

Gül

Ellerini alıyorum sabaha kadar seviyorum

Ellerini beyaz tekrar beyaz tekrar beyaz

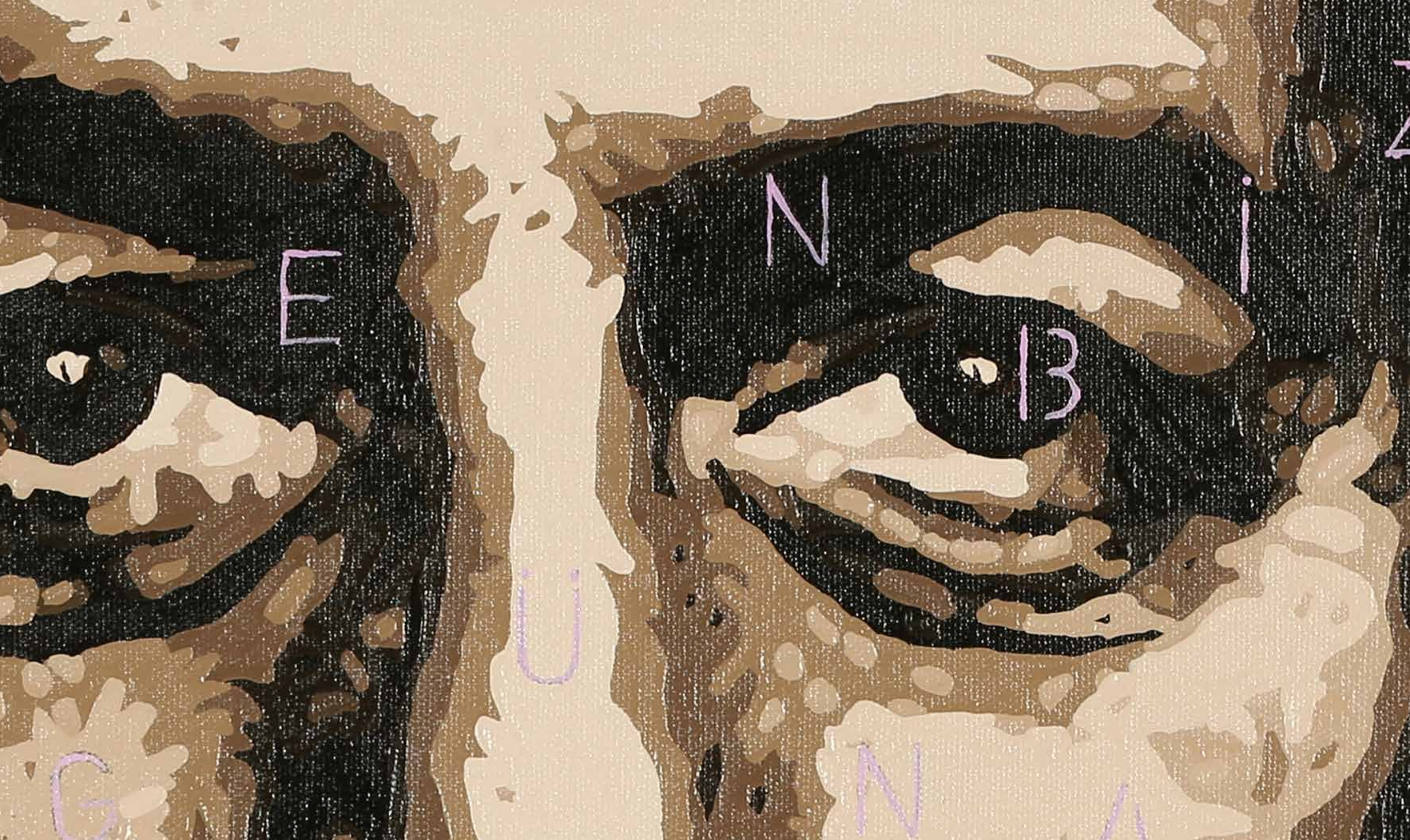
Ellerinin bu kadar beyaz olmasından korkuyorum

İstasyonda tiren oluyor biraz

Ben bazan istasyonu bulamayan bir adamım

Cemal Süreya

.....

Siz, saatleri yaşadınız.

Zamantaşlarını. Niceldir saatler. Adsızsırlar.

Renklerini, kokularını kişiselliklerden alırlar.

Aylar birbirinin içinden yürüyebilir.

Ağustosta bile Marta gönderme vardır.

Yine de gönderme mevsim mantığıyla sınırlıdır.

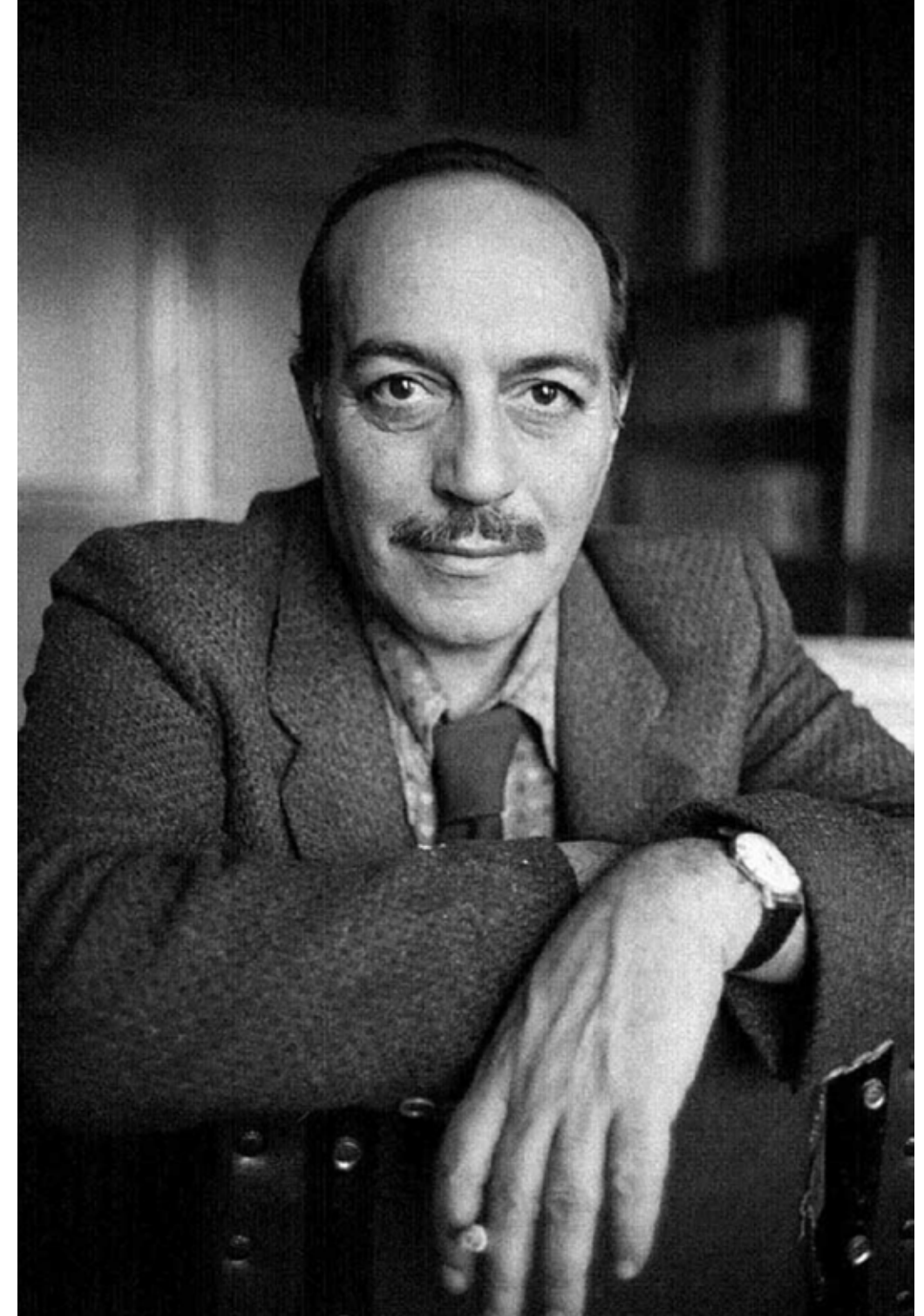
Günlerse bambaşka.

Bir günün öbürünün önüne geçmesine izin yok.

Günün gizi hem kişiselliğimizde, hem de onun kendi kişiselliğinde.

Siz, saatleri yaşadınız.

....

Ara Güler'in Yazar Portreleri

"Cemal Süreya"

30x45 cm, Fineart baskı

....
 Bende tarçın sende ıhlamur kokusu
 Yürürüz başkentin sokaklarında

Bir nehir şu tutuk konuşan cumartesi
 Üstünde iki yonga: Çarşamba, bir de cuma

Ayrılık lafları etme sevgilim
 Önümüz Temmuz önümüz Ağustos nasıl olsa
 ....

BAHAR OGANER
 "Cemal Süreya"
 50x50 cm, Tuval üzerine akrilik boya, 2019

....
 Sigara paketimi
 masada unutmuşum.
 Sandalyede
 Tıpkı benim gibi
 Oturuyor boşluğum.

Bir eli alnında
 benim gibi.
 Ama
 biraz daha mı hüzünlü?
 Otururken de
 Biraz daha mı çıkarıyor
 kamburunu?

...

BALKAN NACİ İSLİMYELİ
 “Hiç”
 30x45 cm, Kağıt üzerine karışık teknik

....
 Şimdi sen kalkıp gidiyorsun. Git.
 Gözlerin durur mu onlar da gidiyorlar. Gitsinler.
 Oysa ben senin gözlerinsiz edemem bilirsin
 Oysa Allah bilir bugün iyi uyanmıştık
 Sevgiyeydi ilk açılışı gözlerimizin sırf onaydı.
 Bir kuş konmuş parmaklarıma uzun uzun ötmüştü
 Bir sevişmek gelmiş bir daha gitmemişti
 Yoktu dünlerde evelsi günlerdeki yoksulluğumuz
 Sanki hiç olmamıştı
 .....

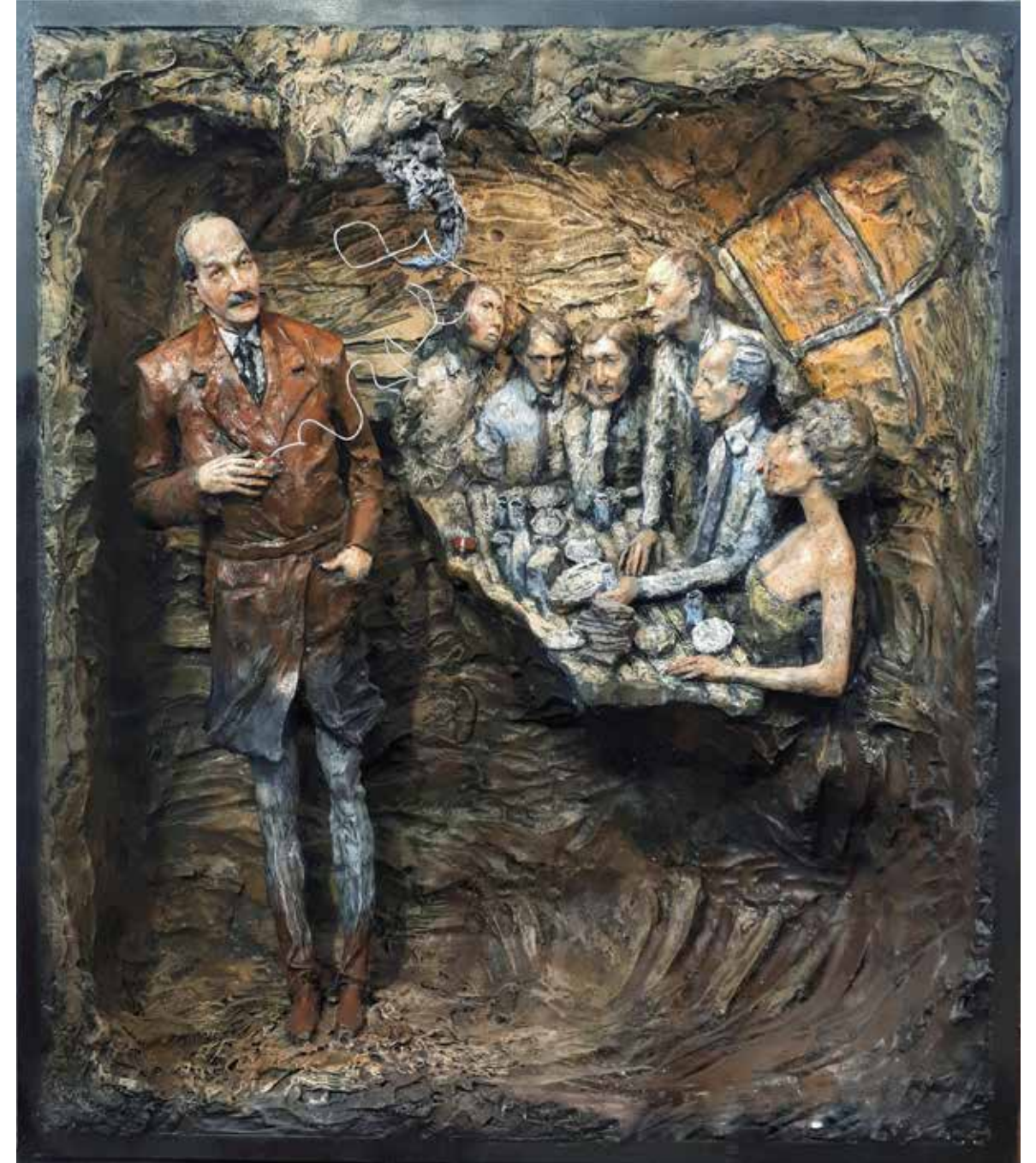
CEMİL ERGÜN
 "Sevda Sözleri"
 R: 40 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2017-2018

....
Biraz daha mı benziyor
babama?

Bir yaş büyüğüm babamdan
ve rüzgar
bir törendeki gibi
çekiştirir durur
yağmurluğumu.

....

ÇAĞDAŞ ERÇELİK
"Camdan"

75x65x25 cm, Karışık teknik, 2019

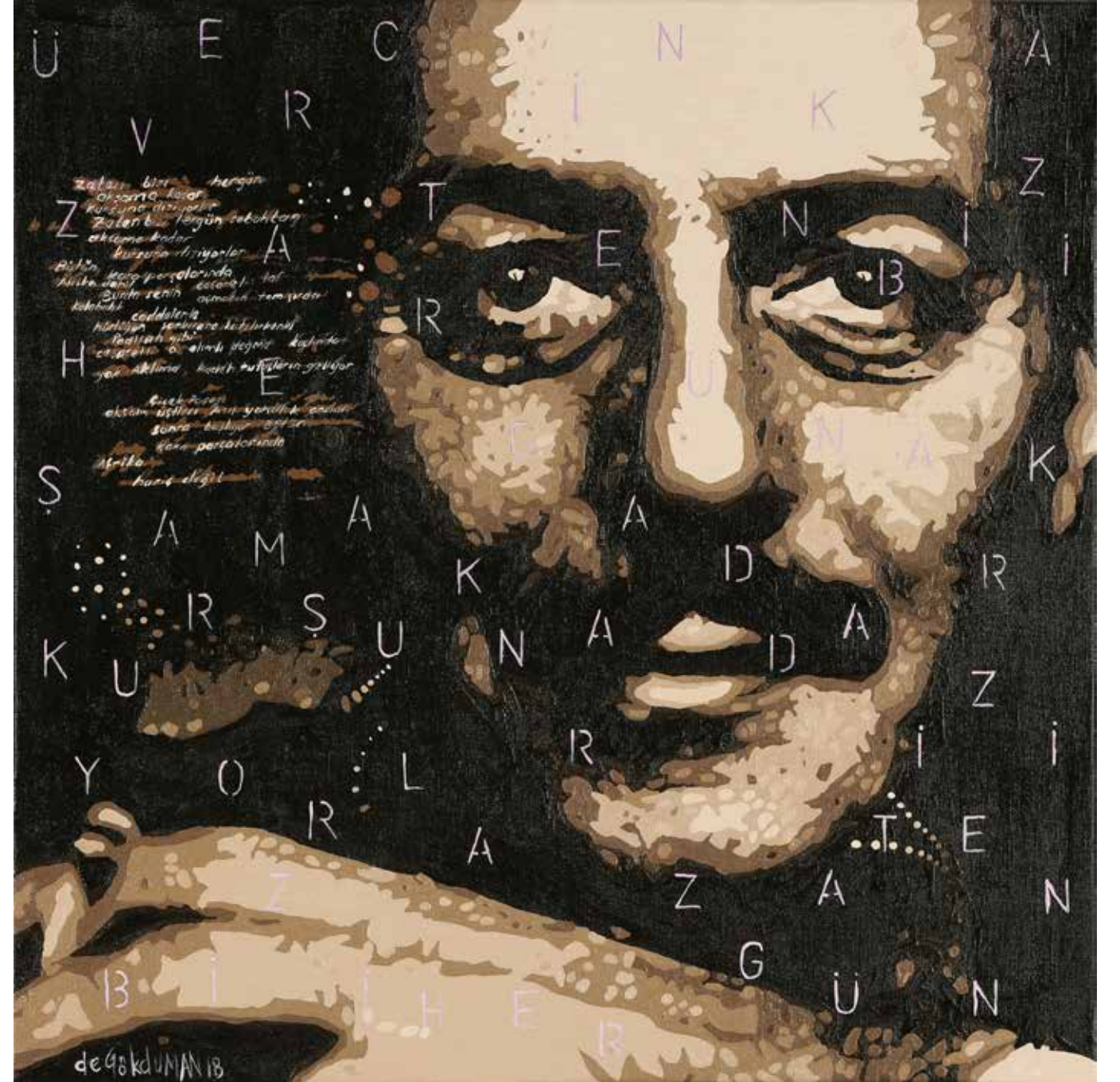

....

Aydınca düşünmeyi iyi biliyorsun eksik olma
Yatakta yatmayı bildiğin kadar
Sayın Tanrıya kalsa seninle yatmak günah daha neler
Boşunaymış gibi bunca uzaması saçlarının
Ben böyle canlı saç görmedim ömrümde
Her telinin içinde ayrı bir kalp çarpıyor
Bütün kara parçaları için
Afrika dahil

Senin bir havan var beni asıl saran o
Onunla daha bir değere biniyor soluk almak
Sabahları acıktığı için haklı
Gününü kazanıp kurtardı diye güzel
Bir çok çiçek adları gibi güzel
En tanınmış kırmızılarla açan
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

....

DENİZ GÖKDUMAN
“Üvercinka”

50x50 cm, Tuval üzerine akrilik boya, 2018

....
 Parkta salıncak sırası bekleyen çocuk gibi bekledim seni.
 Biraz heyecan, biraz da salıncağı 'başkası kapacak' korkusu işte.
 ....

DENİZ PİRECİ
 "Salıncak"
 32x30x40 cm, Pleksi üzerine çelik, zincir ve porselen, 2014

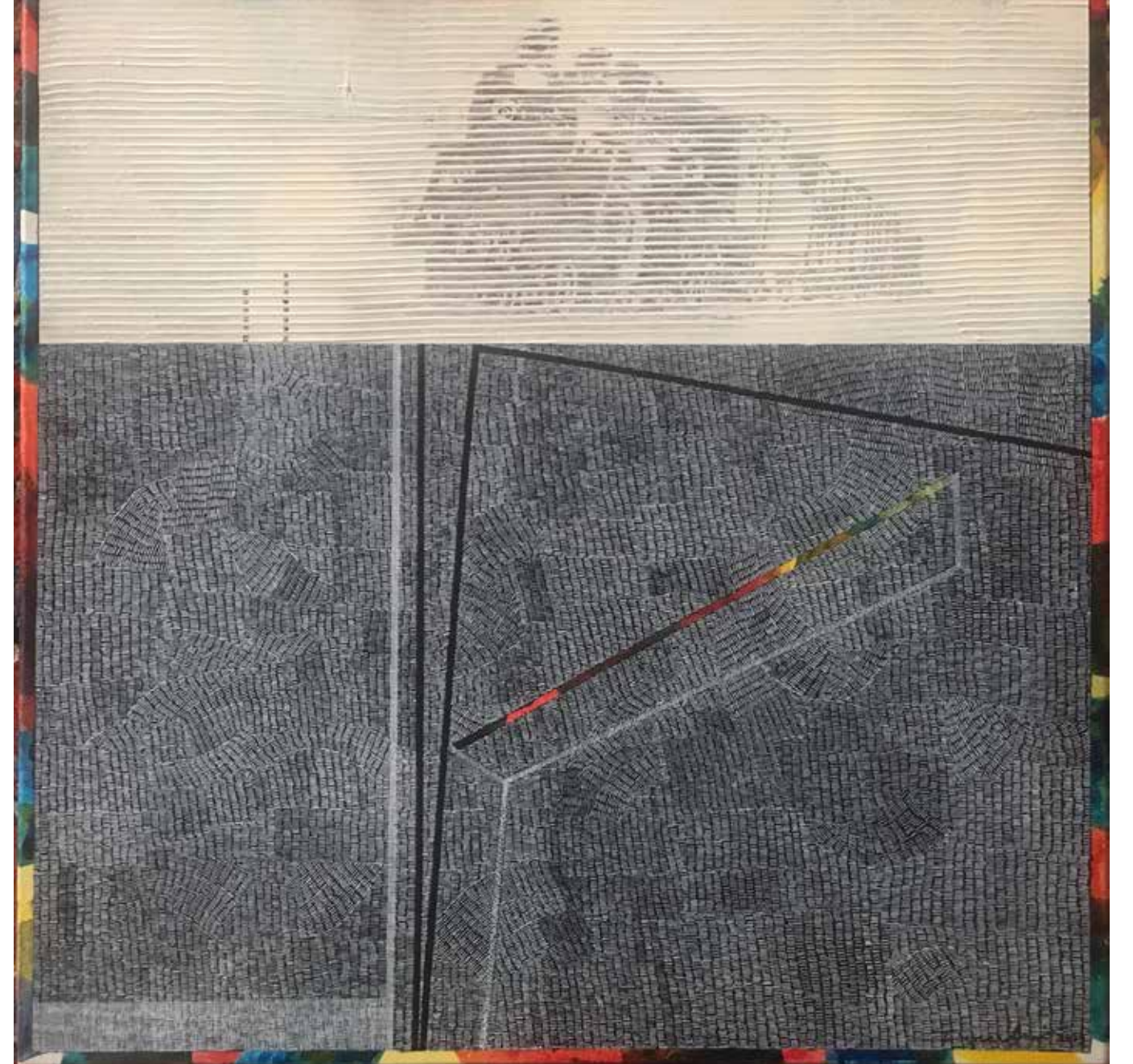

....

Ayıcılar geçti, affedilmemiş insanlar geçti
şehirler taş yürekliydi şarkısı-beyaz
insanların büyük rüyaları vardı
insanlar bir ölümle öldüler ki
sevgiler arasında şaşırıp
bir unuttular ki deme gitsin.

ben olanca kuvvetimle
halatlara asılıyorum nafile
ben ayrı düşmüşüm bir kere
ayrı düşmüşüm insanlardan.
bu yıldız tutmaz mavilikte
ne deniz ne köpük kar eder bana.

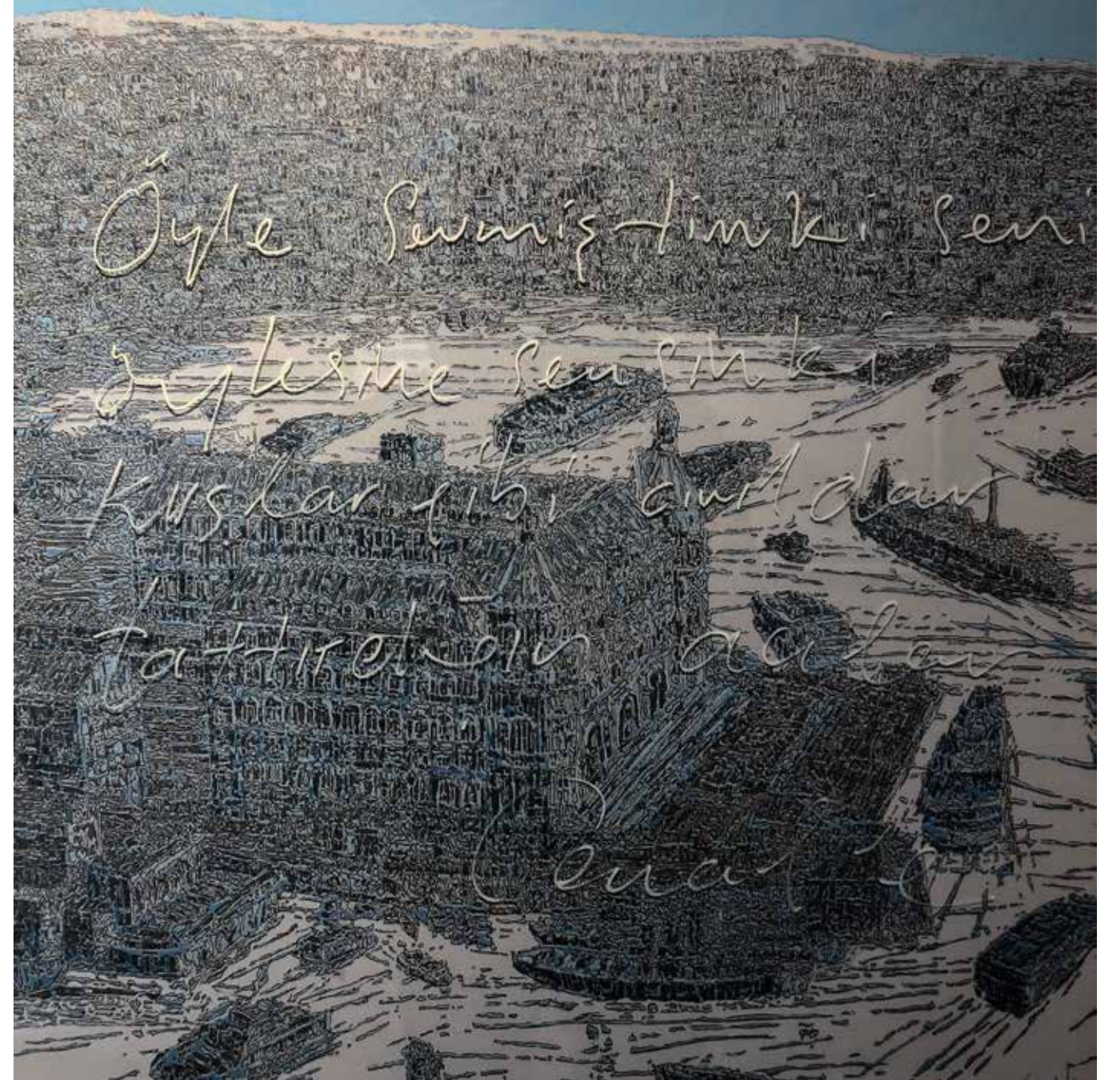
....

DEVABİL KARA
“Şarkısı Beyaz Sürgün Treni”
50x50 cm, Tuval üzerine akrilik boya + akrilik kalem

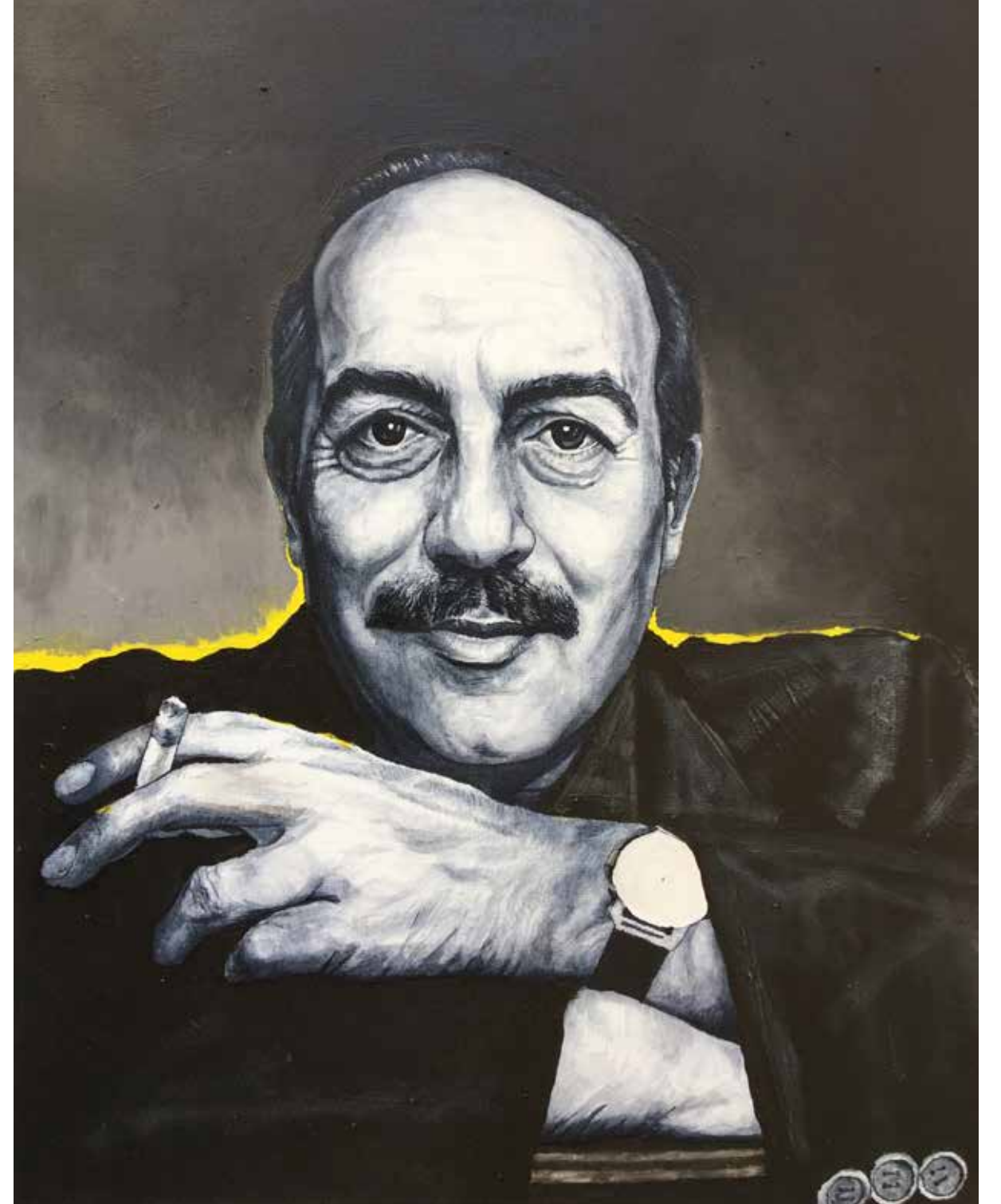
....
 İstanbul'da bir duvar duvarda bir kilise
 Sen çırlıçıplak elma yiyorsun
 Denizin ortasına kadar elma yiyorsun
 Yüreğimin ortasına kadar elma yiyorsun
 Bir yanda esaslı kederler içinde gençliğimiz
 Bir yanda Sirkeci'nin tren dolu kadınları
 Adettir sadece ağızlarını öptürürler
 Ayaküstü işlerini görmek yerine
 Adımın bir harfini atıyorum

DEVİRİM ERBİL
 "Süreya'nın Kadıköy'ü"
 50x50 cm, Serigraf baskı

....
 Hep alçak sesle konuşan biri de vardı ki,
 kederini soylu kılmak için yüreğindeki
 kurşun yarasına aşktandır derdi.
 ....

FIRAT BİNGÖL
 "Aşk, Tandır"
 60x80 cm, Tuval üzerine akrilik boya, 2019

....
 Bir mineli altın saat,
 Bir altın köstek ve madalyon
 Bir roza maşallah,
 On iki miskal inci.
 Madalyonunu ve boncuğunu
 İttim içeri,
 Gözlerimizin dibi karıştı
 Dağ yollarının uzak dumanı gibi.
 ....

FIRAT NEZİROĞLU
 "Cemal"
 50x50 cm, El dokuması kilim, el örgüsü, yün ve pamuk, 2019

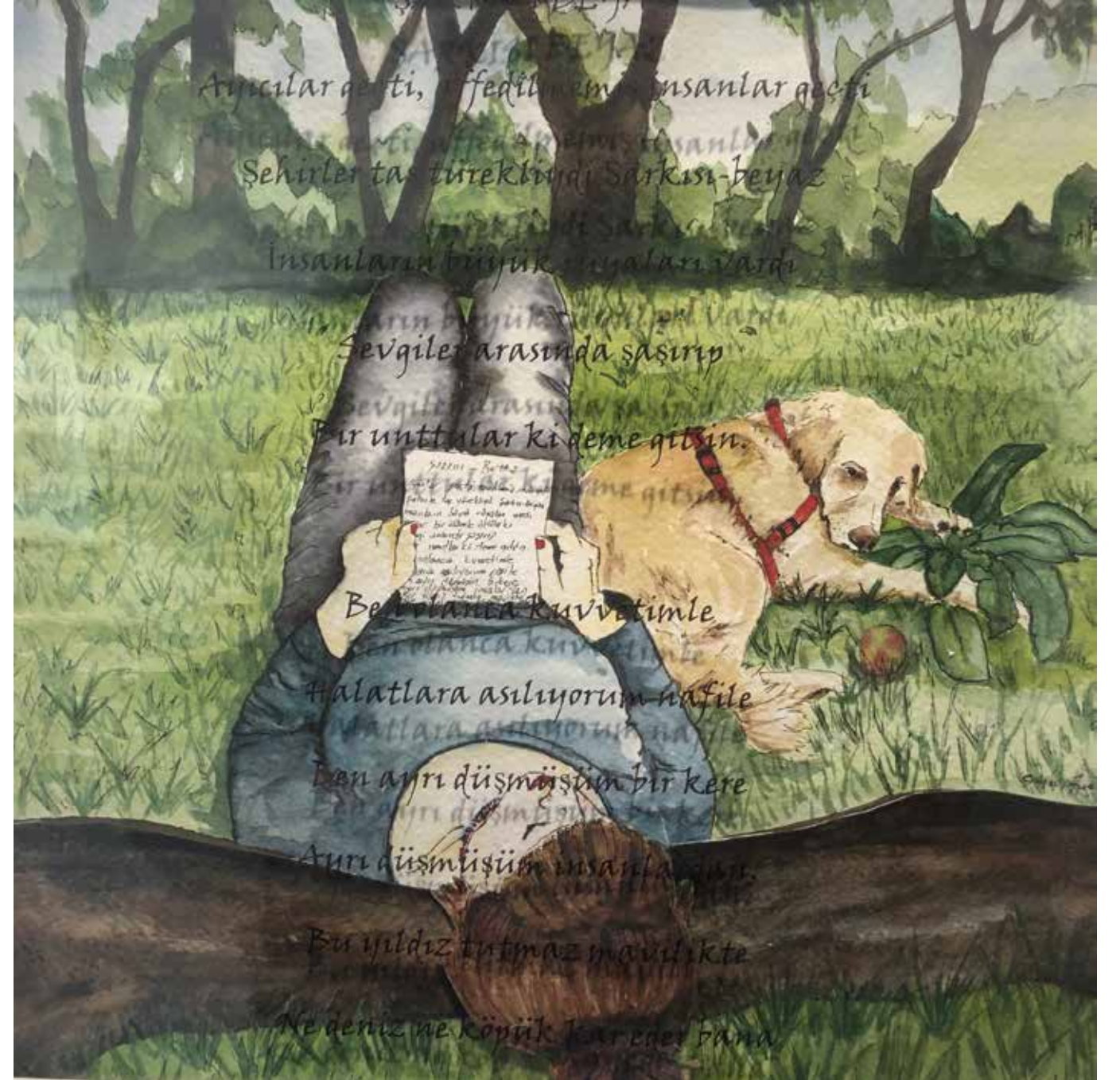
....
Kızkulesi'ni düş getiren pay senetleri
Kısa günde kapış kapış gitti

İşçisi köylüsü öğrencisi şairi
Tam tamına 49,5 milyon kişi

Yazıldı defterine güzelliğin
Çocuklar sabah akşam resim çektirdi

Sevinçler acılar şarkılar ki
İstanbul'u an an görünür kılar

....

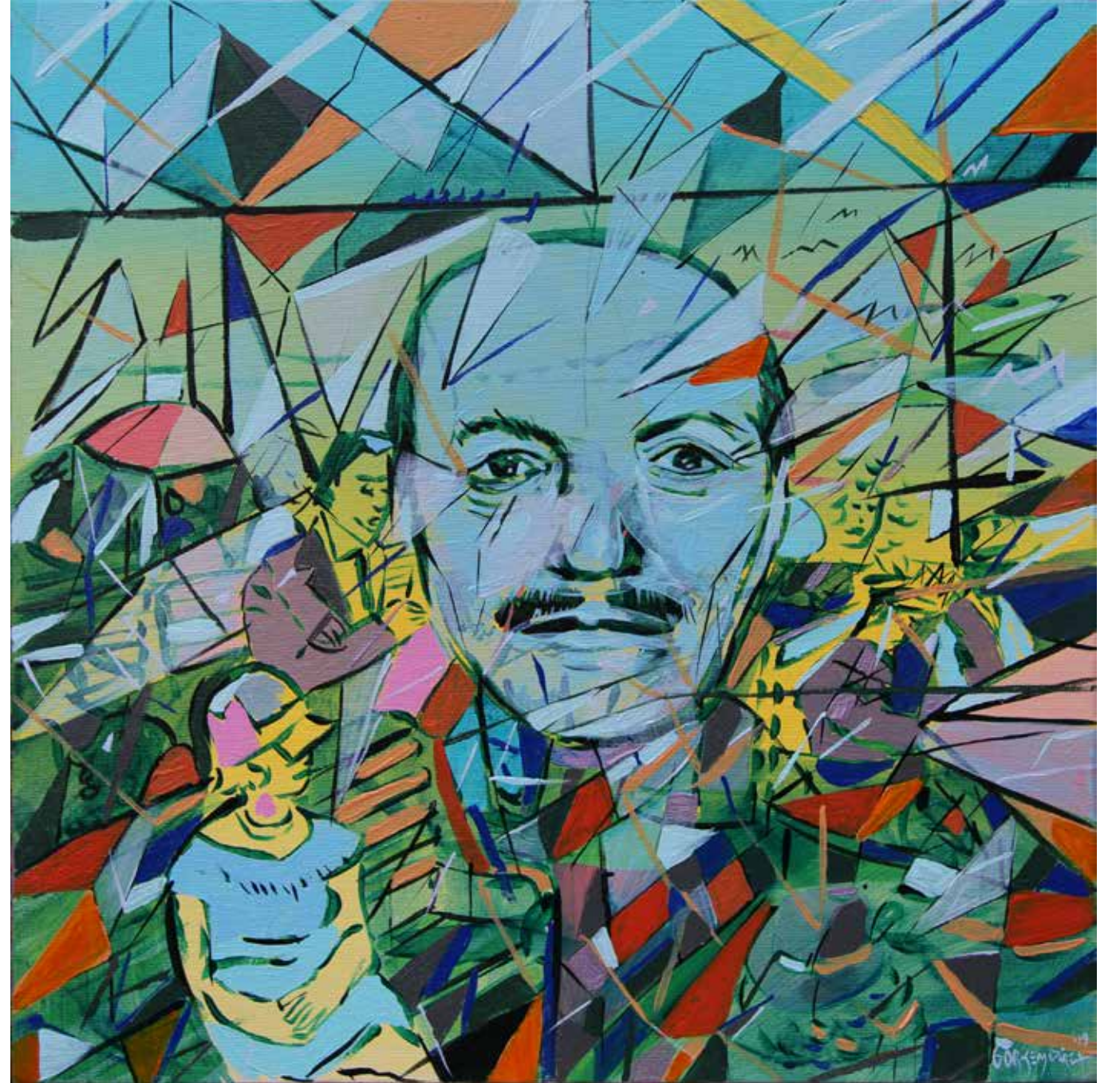

GÜNEŞ ACUR
“Şehirler Taş Yürekliydi”
30x30 cm, Kağıt üzerine karışık teknik, 2019

....
 Sesinde ne var biliyor musun
 Bir bahçenin ortası var
 Mavi ipek kış çiçeği
 Sigara içmek için
 Üst kata çıkıyorsun

Sesinde ne var biliyor musun
 Uykusuz Türkçe var
 İşinden memnun değilsin
 Bu kenti sevmiyorsun
 Bir adam gazetesini katlar
 ....

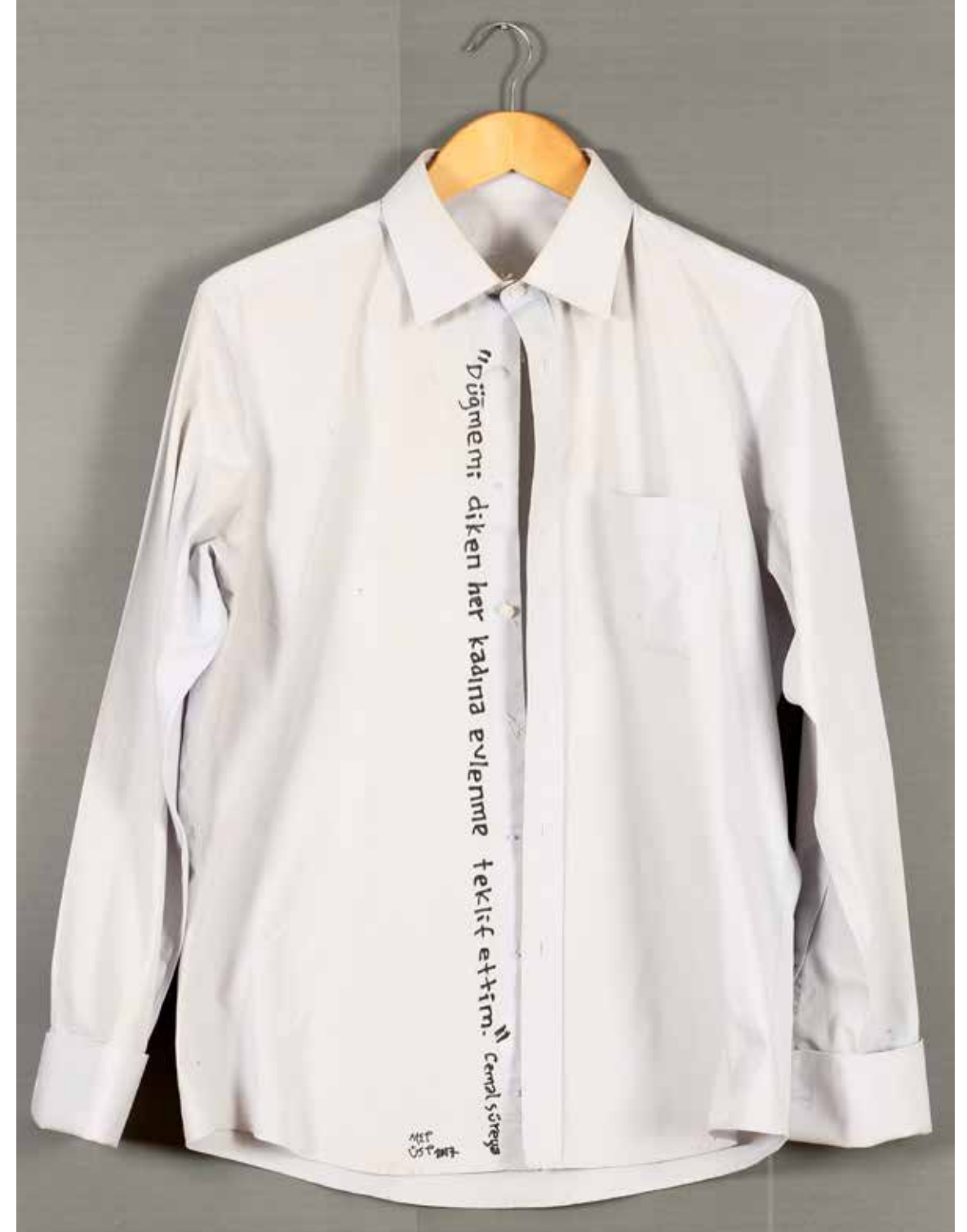
GÖRKEM DİKEL
 "8,10 Vapuru"
 50x50 cm, Tuval üzerine akrilik boya, 2018

....
 Metinlerde buluştuk kopkoyu deyimlerde,
 Koşut ve eş zamanlı okuduk kimi kitapları;
 O arada iki de defterimiz oldu,
 Biri babasına daha çok benziyor.

Bir türlü kotarılamayan uğraş,
 C-harfini daha yeni dönmüşüz;
 Gözlerimizde İbni Sina bozukluğu,
 Dostumuzsa, Bodrum'da, dönmez geri.

....

....
 Şimdi sen çınlçıplak elma yiyorsun
 Elma da elma ha Allahlık
 Bir yarısı kırmızı bir yarısı yine kırmızı
 Kuşlar uçuyor üstünde
 Gökyüzü var üstünde
 Hatırlanacak olursa tam üç gün önce soyunmuştun
 Bir duvarın üstünde
 Bir yandan elma yiyorsun kırmızı
 Bir yandan sevgilerini sebil ediyorsun sıcak
 İstanbul'da bir duvar
 ....

HÜLYA SÖZER
 "Elma"

50x30x18 cm, Seramik, serbest şekillendirme, 2018

• • • •

50x50 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2018

....

Bir kış göğü gibi o saat alçalır ölüm,
Yalnız işitme duyusu kalır ortada.
Asya kentleri yürür dururlar,
Höyükler burnumda hızma.

Uzakta dev bir damla:Pırıl pırıl Pencap!
Tabanlarından kayıp duran sütunlar
Yitmiş bir geleceğin işaret parmakları:
Horasan uykusuna havlayan köpekler, Buhara.

....

MEHMET KAVUKÇU
“İdilim”
50x50 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2019

....
Tahta heykeller arasında
denizin yavrusu kocaman.

Kan görüyorum taş görüyorum
bütün heykeller arasında
karabasan ılık acemi
- uykusuzluğun sütlü inciri -
kovanlara sızıyor.

Annem çok küçükken öldü
beni öp, sonra doğur beni.

....

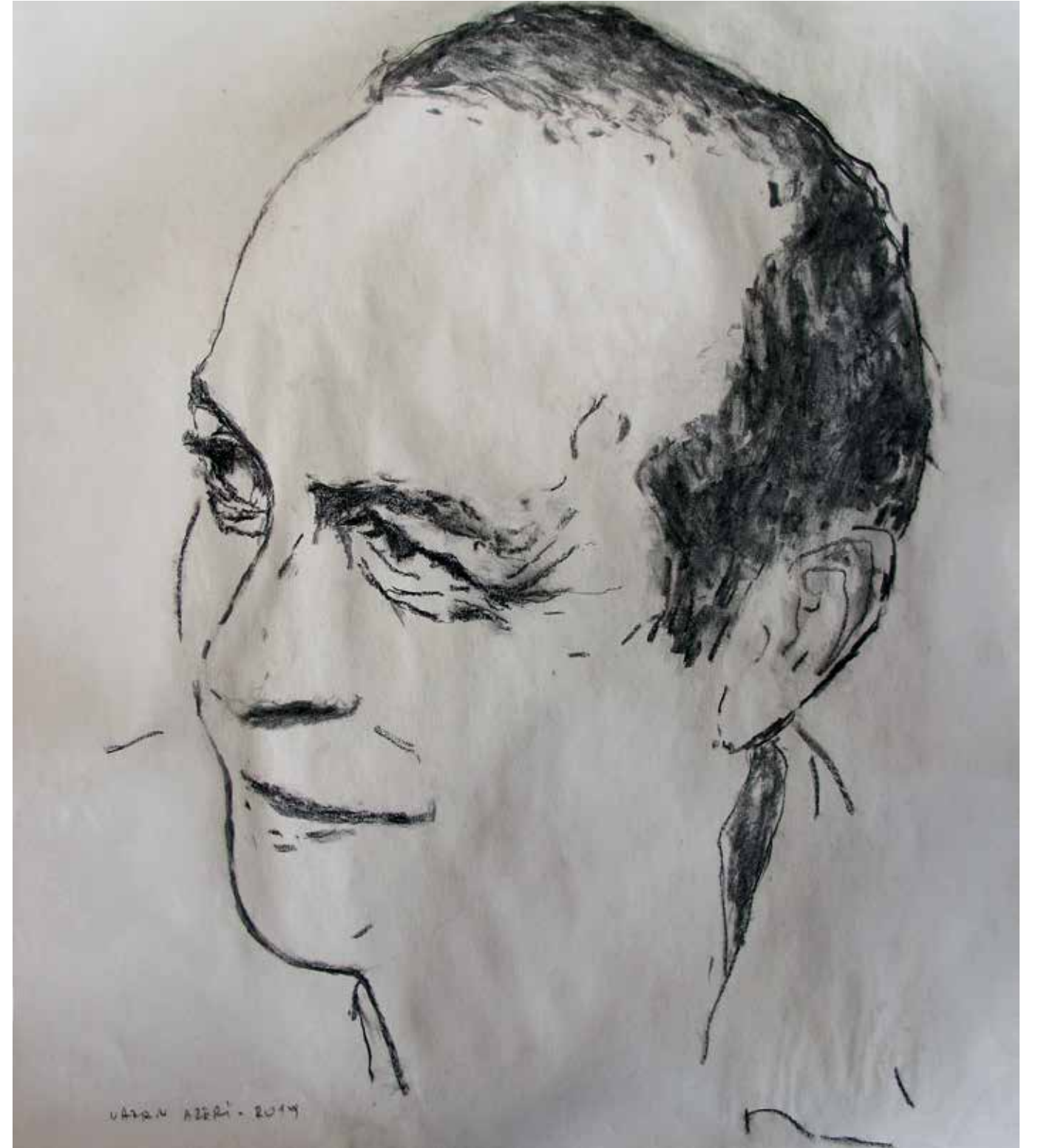
NEZİHE BİLEN ATEŞ
“Ellerin Beyaz Tekrar Beyaz”
40x50 cm Tuval üzerine karışık teknik

....
 En derin çizgiler, güzelim,
 En tatlı anlardan kalma...
 Değme acı baş edemez
 Hazların lal oyuklarıyla.

Çıkarken yığılan basamaklar
 Kaçıkacıverirler inerken,
 Beyaz sunağıyla gotik tapınak,
 Eliniz sanki hep tırabzanda.

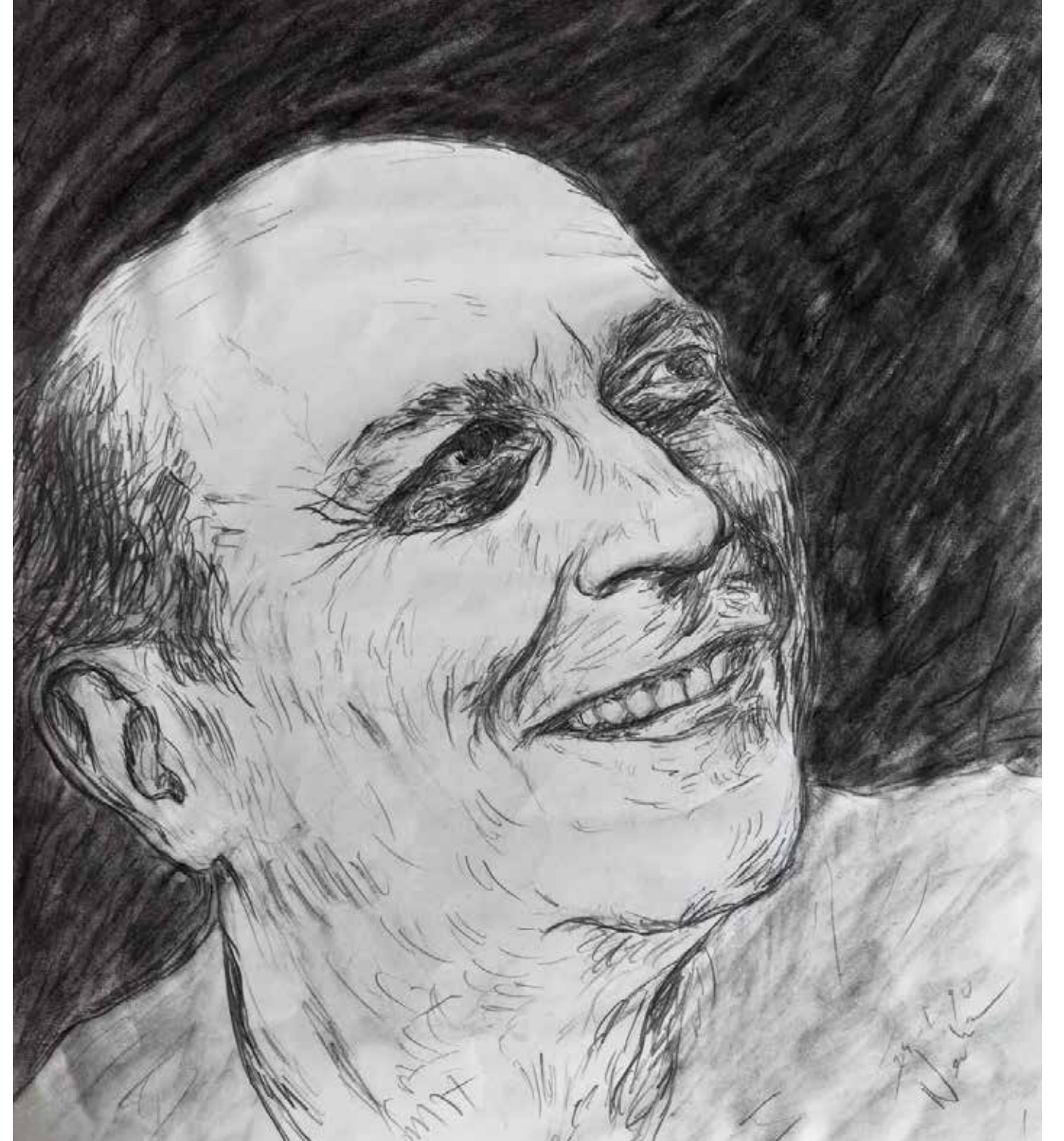
....

NAZAN AZERİ
 "Cemal Süreya"
 50x50 cm, Kağıt üzerine füzen, 2019

....
 Sizin hiç babanız öldü mü?
 Benim bir kere öldü kör oldum
 Yıkadılar aldılar götürdüler
 Babamdan ummazdım bunu kör oldum
 Siz hiç hamama gittiniz mi?
 Ben gittim lambanın biri söndü
 Gözümün biri söndü kör oldum
 Tepede bir gökyüzü vardı yuvarlak
 Söylelemesine maviydi kör oldum
 Taşlara gelince hamam taşlarına
 Taşlar pırıl pırlıdı ayna gibiydi
 Taşlarda yüzümün yarısını gördüm
 Bir şey gibiydi bir şey gibi kötü
 Yüzümden ummazdım bunu kör oldum
 Siz hiç sabunluyken ağladınız mı?
 ....

NEVHİZ TANYELİ
 "Cemal Süreya"
 30x28 cm, Kağıt üzerine karakalem, 1990

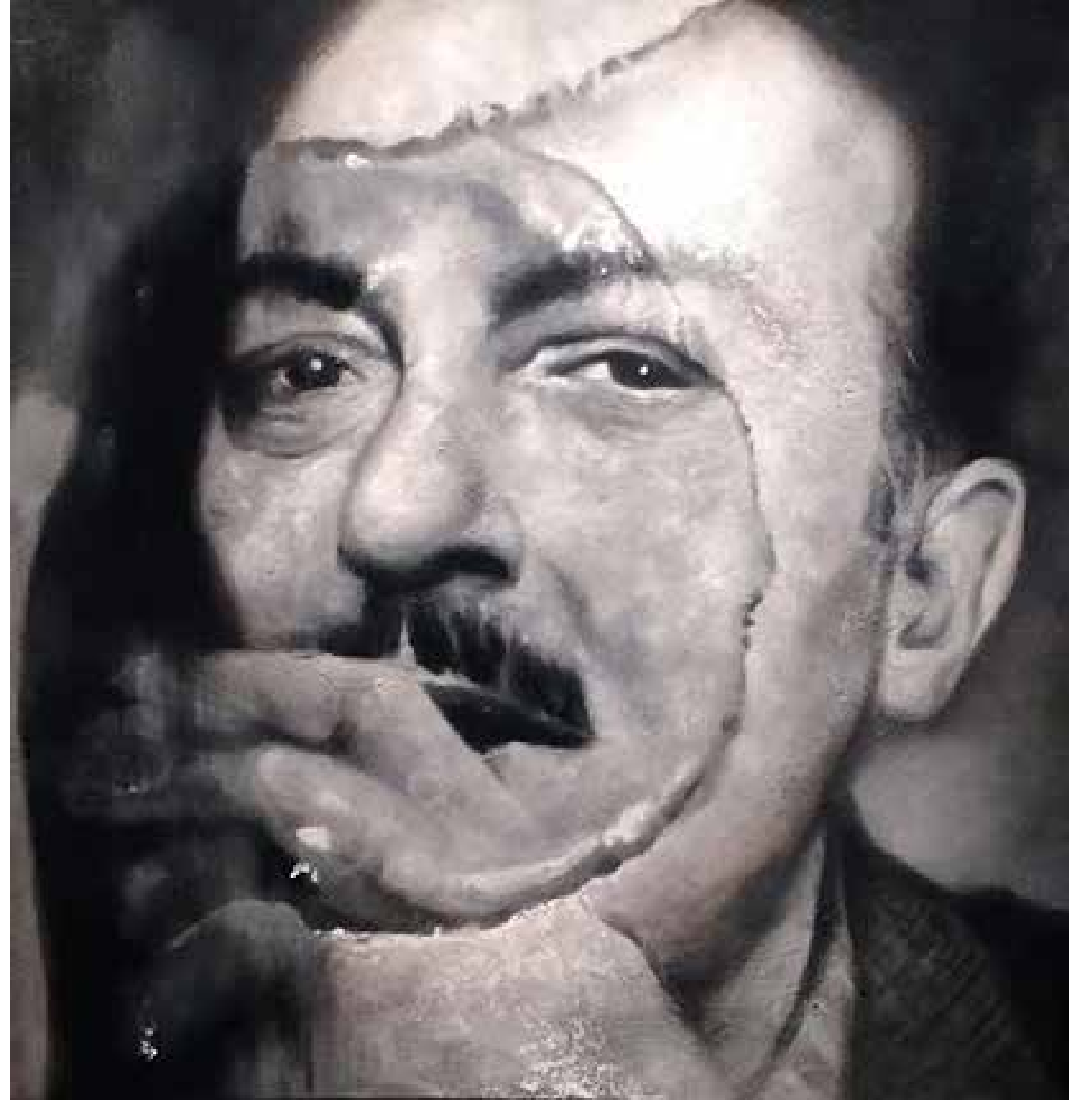
....

Elif Lam Mim. Yirmi üç haziran dokuz yüz altmış yedi
Bulanık atmosferin içinde gözlerim sımsıcak;
Yel değirmeni'nden denize sarpa sararak inen bir sokakta.
Vakit tamamdır diyorum. Ve sokağın sesi
Diyor ki değil daha
Vakit var daha

Bir kilise tadı taşıyor Dolmabahçe camiinin pencereleri
Uzaktan bakmak şartıyla ve aydınlık oluşunu saymazsak;
Ve denizin gişesinde oturan kısa boylu saat kulesi
Yakasının içine kaydırılmış hafifçe basınç-ölçerini

Diyor ki değil daha
Vakit var daha

....

REŞAT CEYLAN
“Cemal Süreya'yı Sevmek”
50x50 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 2019

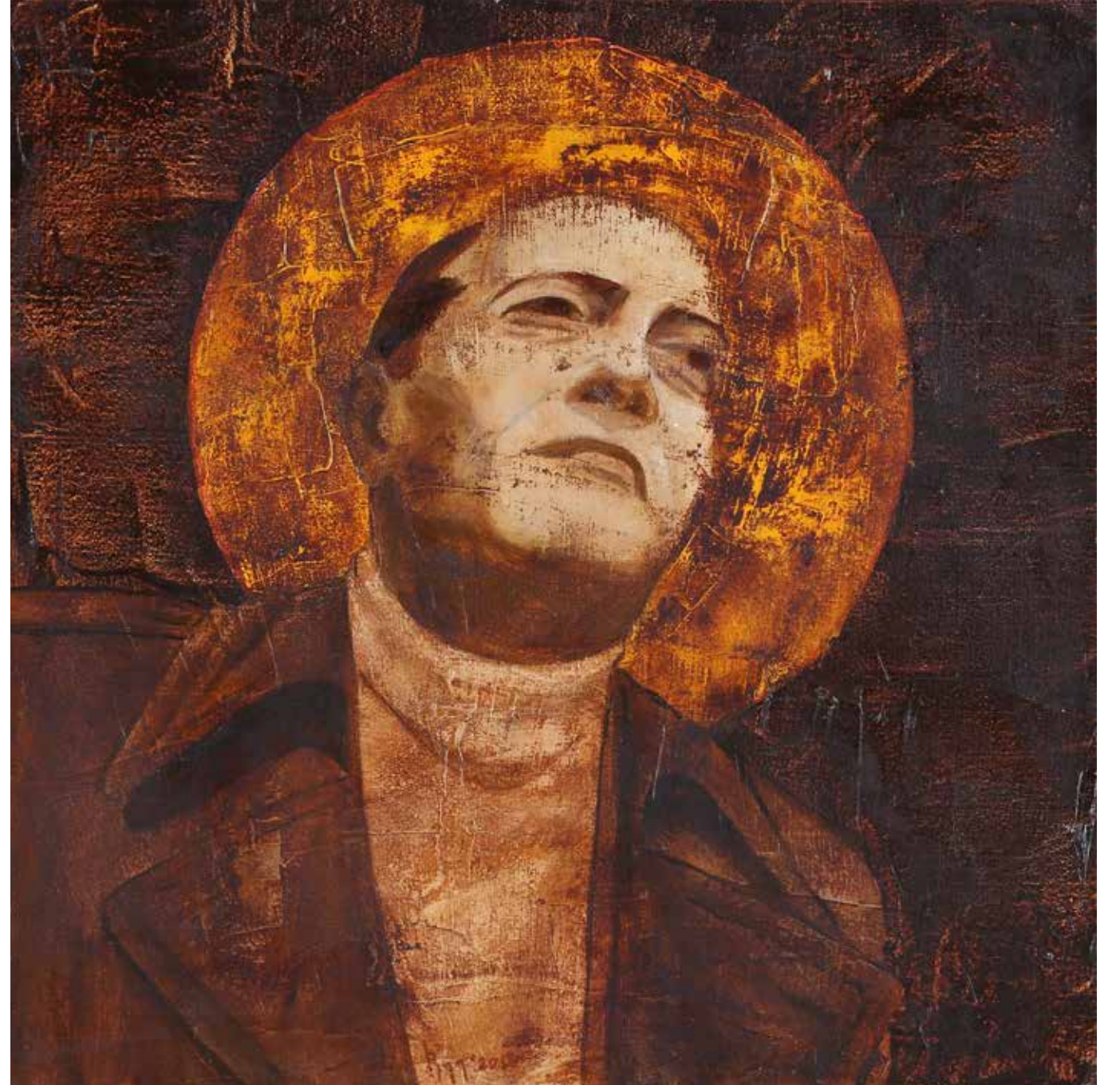

....

Bir savaş: Otlukbeli
 Bir mavi: Spartaküs
 Bir soru: niçin Spartaküs
 Bir kuş: nereye gidiyon kuşu
 Bir çiçek: bilmem ki çiçeği
 Bir su: şüpheli

Bir belge: noterlerinden
 Elbet başkent noterlerinden
 Bir şair: Ahmed Arif
 Toplar dağların rüzgarlarını
 Dağıtır çocuklara erken
 Bir çocuk: ince burunlu

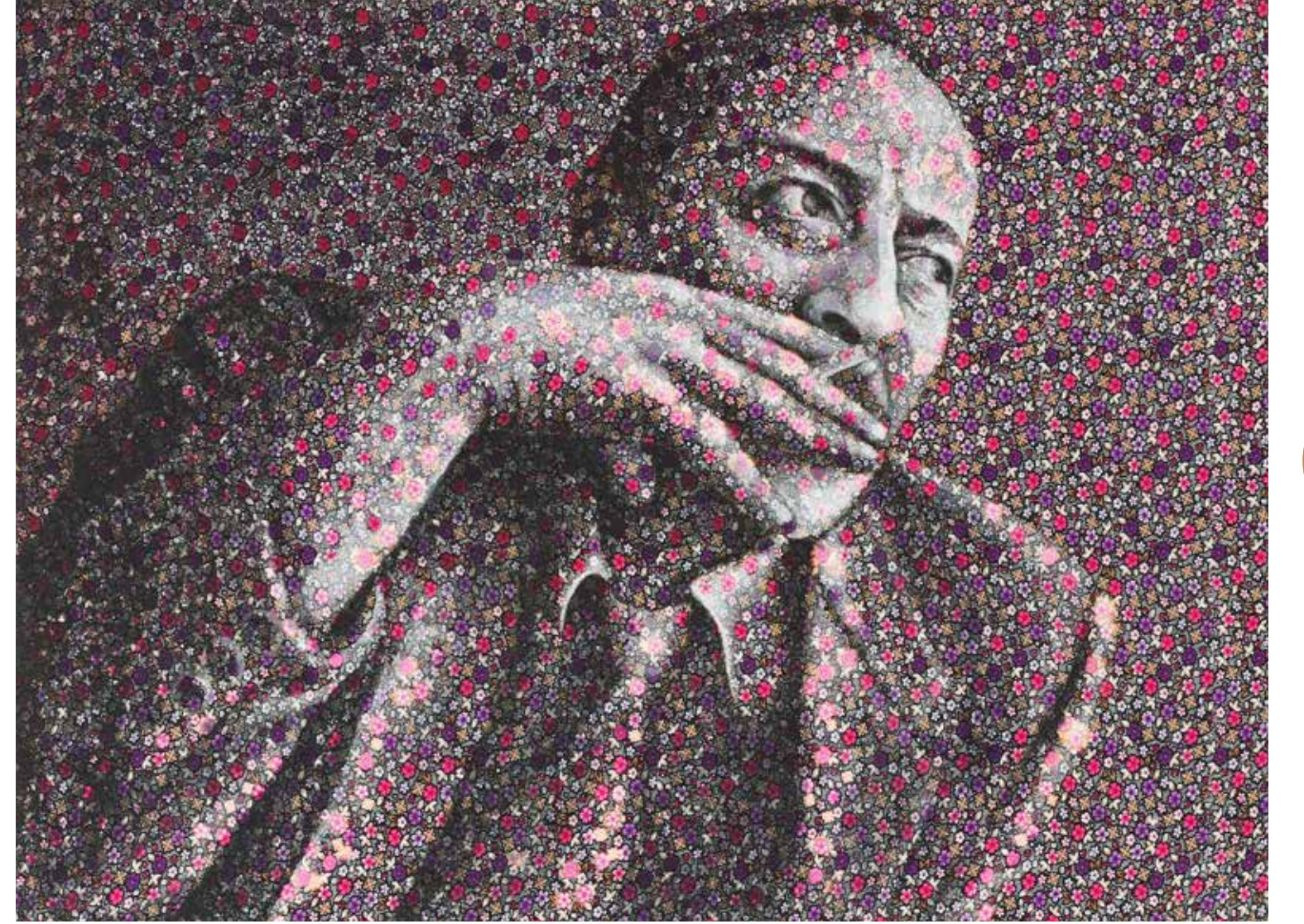
....

REŞAT BAŞAR
 "Şairin İkonası",
 49x49 cm, Tuval üzerine akrilik boya, 2018

....
 Bak bunlar ellerin senin bunlar ayakların
 Bunlar o kadar güzel ki artık o kadar olur
 Bunlar da saçların işte akşamdan çözülü
 Bak bu sensin çocuğum enine boyuna
 Bu da yatak olduğuna göre altımızdaki
 Sabaha kadar koynumda yatmışsın
 Bak bende yalan yok vallahi billahi
 Sen o kadar güzelsin ki artık o kadar olur
 ....

....
 Bizi bir kamyonu doldurdular
 Tüfekli iki erin nezaretinde.
 Sonra o iki erle yük vagonuna doldurdular
 Günlerce yolculuktan sonra bir köye attılar
 Tarih öncesi köpekler havlıyordu
 Aklımdan hiç çıkmaz o yolculuk, o havlamalar, polisler
 Duyarlığım biraz da o çocukluk izlenimleriyle besleniyor belki
 Annem sürgünde öldü, babam sürgünde öldü

....

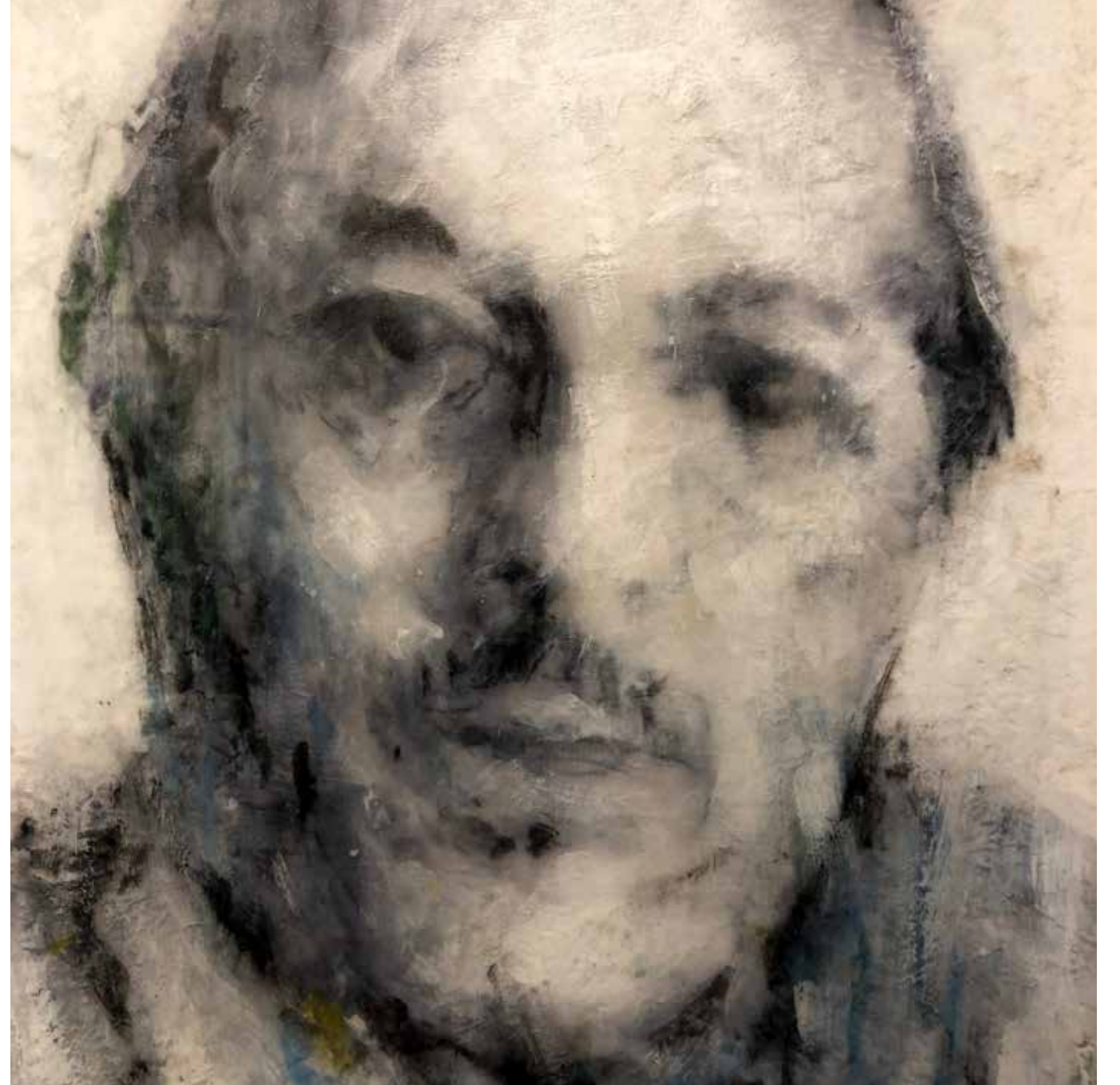

RAZİYE KUBAT
 Kamyon

70x100 cm, Tuval üzerine karışık teknik + telkırma ile şiir dikişi, 2017-18

....
 Ben olanca kuvvetimle
 Halatlara asılıyorum nafile
 Ben ayrı düşmüşüm bir kere
 Ayrı düşmüşüm insanlardan.
 Bu yıldız tutmaz mavilikte
 Ne deniz ne köpük kar eder bana.
 Arada bir ağlamak için
 Onu kocaman ellerimle sevdim.
 Ölüm daha saçlarına gelmemişti Şarkısı-beyaz
 Saçlarını koynumda saklıyorum
 Arada bir ağlamak için.
 ....

SELAHATTİN YILDIRIM
 "Şarkısı Beyaz"

49x38,5 cm, Fotoblok üzerine karışık teknik, 2018

....
ben bütün hüznüleri denemişim kendimde
canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını
bir bir denemişim bütün kelimeleri
yeni sözler buldum seni görmeyeli

kuliste yarasını saran soytarı gibi
seni görmeyeli
kasketim eğip üstüne acılarımın
sen yüzüne sürgün olduğum kadın
kardeşim olan gözlerini unutmadım
çık gel bir kez daha beni bozguna uğrat
....

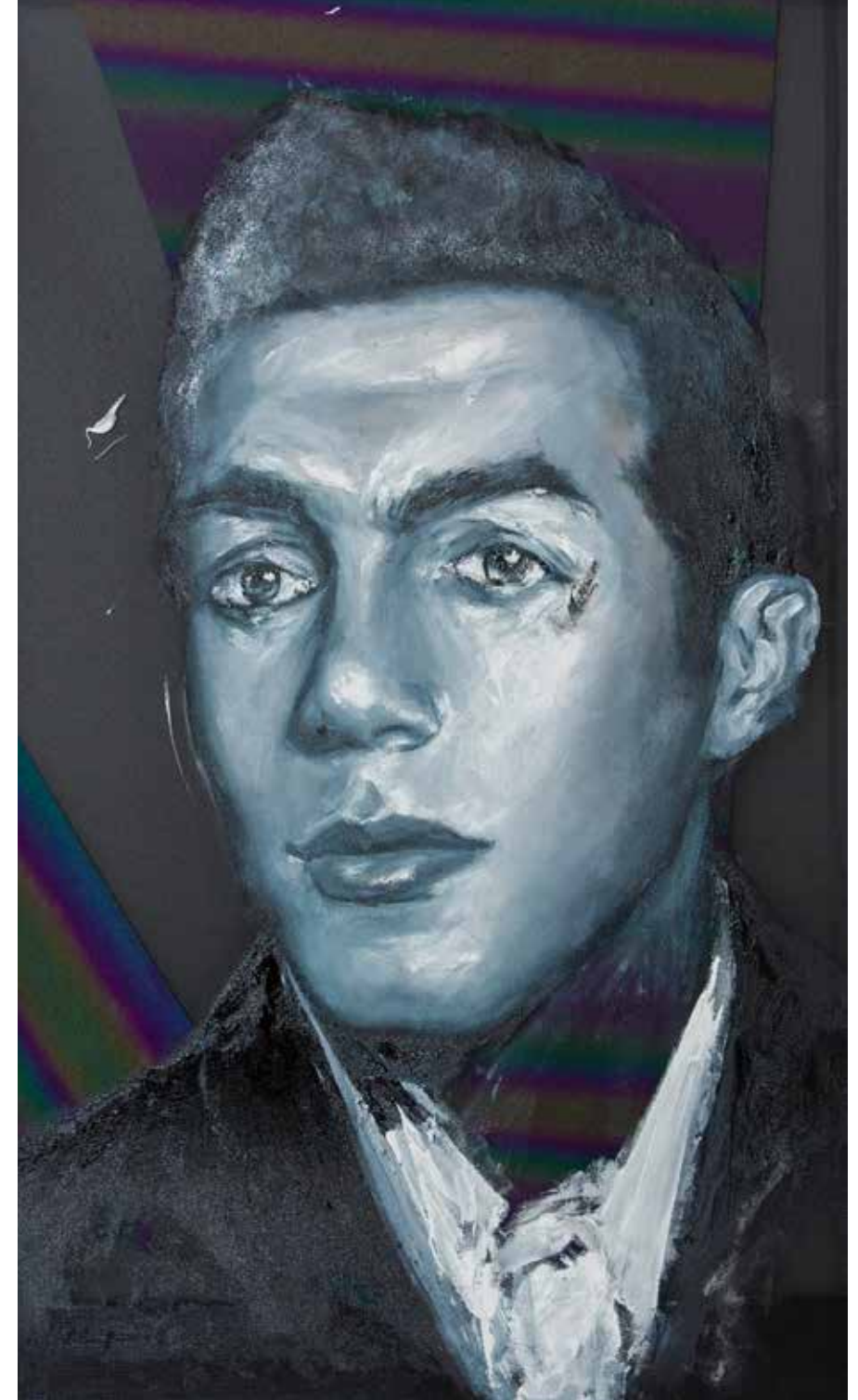
SERDAL KESGİN
"Cemal Süreya"
40x40 cm, Karışık teknik, 2018

....

Yalnız aşkı vardır aşkı olanın
 Ve kaybetmek daha güç bulamamaktan
 Sen yüzüne sürgün olduğum kadın
 Kardeşim olan gözlerini unutamadım
 Çocuğum olan alnını sevgilim olan ağzını
 Dostum olan ellerini unutamadım
 Karım olan karnını ve önlerini
 Orospum olan yanlarını ve arkalarını
 İşte bütün bunlarını bunlarını bunlarını
 Nasıl unuturum hiç unutamadım
 Kibrit çak masmavi yanardı sesin
 Ormanlara ormanlara yüzünün sesi
 En gizli kelimeleri akıttırdı ağzıma
 Şu karangu şu acayip şu asyalı aşkın
 Soluğu kesen ağulayan ormanlarında
 Yaşadım o kısa ve korkunç hükümdarlığı
 Ve çarpıntılı yüreğim saçlarının akıntısında
 Karadeniz'e karıştırdı ordan Akdeniz'e
 Ordan da daha büyük sulara

....

ŞEVKET SÖNMEZ

....

Birlikte mısralar düşürüyoruz ama iyi ama kötü
Boynun diyorum boynunu benim kadar kimse değerlendiremez
Bir mısra daha söylesek sanki her şey düzelecek
İki adım daha atmıyoruz bizi tutuyorlar
Böylece bizi bir kere daha tutup kurşuna diziyorlar
Zaten bizi her gün sabahtan akşama kadar kurşuna diziyorlar
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Burda senin cesaretinden laf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hürriğin şarkısına katılırkenki
Padişah gibi cesaretti o alımlı değme kadında yok
Aklıma kadeh tutuşların geliyor
Çiçek Pasajı'nda akşam üstleri
Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında
Afrika hariç değil

....

TURGAY KANTÜRK

....

Bir başak ufak ufak bildirir Konya'yı
 O başakta o Konya'da seni ararım
 Ben şimdilerde herşeyi sana bağlıyorum iyi mi
 Altın ölçü çift ölçü ve altın karşılıksız
 Para basma yetkisini Fırat'ın suyunu Palandöken'i
 Erzincan'ın düzünü asma bahçelerin dibini
 Antalya'nın denizini o denizin dibini
 Beş türlü yengeç yaşıyan sularında
 Çağanoz adı pavurya çingene pavuryası ayı pavuryası bir de çalpara
 Bilinir ne usta olduğum içlenmek zanaatında
 Canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını
 Sen kalabalıkta bulup bulup kaybettiğim kimya
 Yokluğun gayri şurdan şuraya geldi
 Bir günler şölenlerle egemen ülkende
 Şimdi iri gagalı yalnızlıklar dönüyor
 N'olur ağzından başlayarak soyunmaya
 Bir kez daha sür hayvanlarını üstüme üstüme
 Çık gel bir kez daha yıkıntılardan
 Çık gel bir kez daha bozguna uğrat

....

ZAFER ERKAN
 "Gözlerin Kardeşim"
 50x50 cm, Tuval üzerine akrilik boya

Kültür ve Sosyal İşler Müdürü
Güney ÖZKILINÇ

Küratör
Erkan DOĞANAY

Grafik Tasarım
Ahmet GÜRLER

1. Baskı
Birinci Baskı Matbaacılık ve Reklamcılık
Mart 2020, İstanbul

ISBN 978-605-9110-17-4
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 18772

Küçükçekmece Belediyesi
Kültür Yayınları

www.kucukcekmece.istanbul
444 4 360

Bu katalog, 8 Ocak - 9 Şubat 2020 tarihleri arasında
Sefaköy Kültür ve Sanat Merkezi'nde düzenlenen sergi kapsamında
Küçükçekmece Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

